

Nr 39

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om allmänt kriminalregister m. m.; given Stockholms slott den 8 februari 1963.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om allmänt kriminalregister; samt
- 2) lag angående ändrad lydelse av 11 och 16 §§ lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

GUSTAF ADOLF

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag till lag om allmänt kriminalregister. Detta register föreslås få väsentligen samma innehåll och användning som det nuvarande allmänna straffregistret. Dock skall enligt förslaget uppgifter och anteckningar icke medtagas i registerutdrag efter viss tids förlopp. Härigenom motverkas att ett brott fortsätter att vara en belastning för den dömda också sedan lång tid förflutit utan kriminalvårdande ingripanden. Förslaget till kriminalregisterlag innehåller vidare bestämmelser om ett vidgat internationellt samarbete, främst mellan de nordiska länderna, i fråga om brottsregistrering. Vissa jämkningar i de sekretessbestämmelser, som hänför sig till brottsregistreringen, nödvändiggöres av reglerna om kriminalregistret.

Förslag
till
Lag
om allmänt kriminalregister

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Hos fångvårdsstyrelsen skall finnas ett allmänt kriminalregister, innehållande uppgifter som sägs i denna lag.

2 §.

Registret skall innehålla uppgifter angående dem som av domstol eller annan myndighet i riket

1. blivit dömda till fängelse, straffarbete, ungdomsfängelse eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt;

2. erhållit villkorlig dom;

3. blivit dömda med tillämpning av 12, 20, 21, 22 eller 23 kap. strafflagen till dagsböter ej under sextio eller med tillämpning av 5 kap. 2 § strafflagen till böter för brott, varå enligt lag kan följa straffarbete, eller med tillämpning av 6 § sistnämnda kapitel till böter;

4. med tillämpning av 5 kap. 5 § strafflagen förklarats ej kunna fällas till ansvar för gärning, om vilken de blivit övertygade; eller

5. blivit dömda till tvångsarbete.

I registret skall antecknas den registrerades namn och vad i övrigt må erfordras till hans betecknande, brottet eller, då tvångsarbete ådömts, anledningen därtill samt uppgift om verkställd personutredning och om domen eller beslutet. Är fråga om villkorlig dom å förvandlingsstraff för böter, skall jämväl upplysning om bötesbeslutet antecknas.

3 §.

I registret skall anteckning ske

1. om för den som erhållit villkorlig dom prövotiden förlänges eller ock anståndet förklaras förverkat eller förklaras skola avse jämväl annat brott;

2. om för den som villkorligt frigivits prövotiden förlänges, den villkorligt medgivna friheten förklaras förverkad eller det förut ådömda straffet förklaras avse jämväl annat brott; samt

3. om ungdomsfängelse eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt förklaras skola avse jämväl annat brott eller träda i stället för annan påföljd.

4 §.

Registret skall innehålla anteckning om

1. intagning i och frigivning från anstalt av den som dömts till fängelse eller straffarbete, med angivande vid villkorlig frigivning av den återstående strafftidens längd;

2. intagning i och utskrivning från anstalt av den som dömts till ungdomsfängelse eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt;

3. upphörande av tillsynen över den som på prov utskrivits från förvaring eller internering i säkerhetsanstalt; samt

4. frigivning från tvångsarbetsanstalt.

Har någon, om vars frigivning eller utskrivning från annan anstalt än säkerhetsanstalt anteckning skall ske i registret, under vistelsen å anstalten av dess läkare befunnits lida av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, skall anteckning därom ske i registret.

5 §.

Anteckning i registret skall jämväl ske

1. om Konungen av nåd efterskänker eller ändrar straff eller annan påföljd, som skall antecknas i registret; samt
2. om resning beviljas i mål, vari dömts till sådan påföljd.

6 §.

I registret skall anteckning göras om uppgift, som enligt till fängvårdsstyrelsen inkommet meddelande intagits i allmänt danskt, finskt, isländskt eller norskt kriminalregister beträffande svensk medborgare eller den som har hemvist här i riket eller beträffande svensk dom eller svenskt beslut, såvitt uppgiftens innehåll motsvarar vad i 2—5 §§ här ovan avses. Detsamma skall gälla om uppgift, som enligt överenskommelse mellan Sverige och annan stat lämnas från den staten.

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av straffarbete eller fängelse, övervakning av villkorligt dömd eller tillsyn över villkorligt frigiven.

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. fattat beslut om verkställighet, övervakning, tillsyn eller förverkande, skall beslutet antecknas i registret. I fråga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

7 §.

Uppgift, som beträffande någon intagits i registret, skall utgå därur

1. om överrätt genom dom eller beslut, som vunnit laga kraft, frikänt honom för den åtalade gärningen eller ock dömt honom allenast till påföljd, som icke skall antecknas i registret;
2. om överrätt genom beslut, som vunnit laga kraft, befriat honom från tvångsarbete;
3. om han efter resning frikänts eller dömts till annan påföljd än som avses i 2 §;
4. när han avlidit; eller
5. när åttio år förflutit från hans födelseår.

8 §.

Utdrag av registret skall meddelas, när framställning därom göres

1. av domstol eller allmän åklagare;
2. av justitiekanslern, riksdagens justitieombudsman eller militieombudsman, interneringsnämnden eller statens kriminaltekniska anstalt; eller
3. av myndighet, som äger besluta om frihetsberövande åtgärd enligt lagarna om utlämning för brott, utlämningslagen eller lagen angående lösdrivares behandling, med anledning av ärende vari fråga uppkommit om sådan åtgärd.

Till annan myndighet och i annat fall än i första stycket sägs skall utdrag av registret lämnas, om Konungen för visst slag av ärenden eller för särskilt fall lämnat tillstånd därtill.

9 §.

Till enskild må utdrag av registret beträffande honom lämnas

1. om Konungen medgivit, att utdrag av registret må utlämnas för visst ändamål och den enskilde styrker att utdraget avses för sådant ändamål; eller

2. om i annat fall, där den enskilde styrkt, att hans rätt är beroende av upplysning ur registret, Konungen givit tillstånd därtill.

10 §.

I registerutdrag enligt 8 § skall, om ej annat följer av vad nedan stadgas, icke medtagas anteckning om

1. böter, villkorlig dom eller straffriförklaring enligt 2 § 4, sedan tio år förflutit från domen eller beslutet; samt

2. fängelse eller straffarbete, i annat fall än som avses under 1, ungdomsfängelse, förvaring eller internering i säkerhetsanstalt eller tvångsarbete, sedan tio år förflutit från frigivningen eller utskrivningen från anstalt.

Har före utgången av tid som nu sagts beträffande samma person ånyo meddelats dom eller beslut, som enligt 2 § skall antecknas i registret, skola båda anteckningarna upptagas i registerutdrag, så länge någondera jämlikt första stycket skall medtagas. Förekomma flera anteckningar, skall vad nu sagts äga motsvarande tillämpning.

Skall med tillämpning av vad i denna paragraf stadgas i utdraget ej medtagas någon anteckning om påföljd, skola ej heller medtagas övriga anteckningar, som må förekomma i registret. I utdrag till domstol eller åklagare skall dock alltid medtagas anteckning om verkställd sinnesundersökning.

Bestämmelserna i denna paragraf skola jämväl äga tillämpning beträffande uppgift som antecknats med stöd av 6 §.

11 §.

I fråga om utdrag jämlikt 9 § skall vad i 10 § stadgas äga motsvarande tillämpning med följande avvikelser:

1. Såvitt avser anteckning om böter, villkorlig dom, fängelse eller straffarbete i högst ett år eller ungdomsfängelse skall i stället för den i 10 § första stycket angivna tiden gälla en tid av fem år.

2. Anteckning om påföljd, vilken ådömts endast för gärning som någon begått innan han fyllt aderton år, skall ej i något fall medtagas.

3. Föreskriften i 10 § tredje stycket andra punkten skall ej gälla.

12 §.

Till den officiella statistiken skola meddelas erforderliga utdrag av registret. Upplysning må dock icke lämnas om namnen på dem utdragen avse.

För vetenskapligt ändamål må uppgifter och anteckningar, som tillförts registret, utlämnas i de fall och den ordning Konungen bestämmer.

13 §.

Till utländsk myndighet må enligt föreskrifter, som meddelas av Konungen, redovisas anteckningar i registret rörande medborgare i den staten eller den som har hemvist där.

Har verkställighet av frihetsstraff, övervakning av villkorligt dömd eller tillsyn över villkorligt frigiven överflyttats hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller härifrån till någon av nämnda stater, må, även i annat fall än i första stycket sägs, i den ordning Konungen bestämmer till myndighet i den stat från eller till vilken överflyttning skett redovisas anteckningar rörande den som avses med beslutet om överflyttning. Detsam-

ma skall gälla i fråga om anteckning, som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Konungen äger bemyndiga fängvårdsstyrelsen att, då det för utredning i brottmål begäres av utländsk domstol eller åklagarmyndighet, meddela utdrag av registret.

På framställning av utländsk myndighet må i annat fall än förut sagts utdrag av registret meddelas, såframt Konungen givit tillstånd därtill.

14 §.

De föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, meddelar Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1963, då lagen den 17 oktober 1900 om straffregister (nr 82 s. 1) upphör att gälla.

De anteckningar, som vid den nya lagens ikraftträdande finnas i det hos fängvårdsstyrelsen förda straffregistret, skola överföras till det allmänna kriminalregistret, såvitt anteckningarna äro av beskaffenhet att böra enligt den nya lagen införas i registret.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 11 och 16 §§ lagen den 28 maj 1937 (nr 249)
om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar

Härigenom förordnas, att 11 och 16 §§ lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

Uppgifter och anteckningar som tillhöra det i riket inrättade straffregistret må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än i lagen om straffregister sägs.

Utslag eller — — — — — Konungen bestämmer.
Vad i — — — — — underlydande personal.

Uppgifter och anteckningar som tillförts det allmänna kriminalregistret må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än i lagen om allmänt kriminalregister sägs.

16 §.

För statlig eller kommunal statistik lämnade uppgifter och myndighets bearbetningar därav må, såframt de avse *namngivna* enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter, icke utlämnas förrän tjugu år från uppgiftens datum förflutit, därest ej den som däri avses samtycker till ett tidigare utlämnande, eller ock, med hänsyn till uppgiftens eller bearbetningens natur eller det ändamål för vilket den åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att utlämnandet ej kommer att missbrukas till hans skada.

Vad i — — — — — förberedelser därtill.
Då handling — — — — — förbehåll göras.

För statlig eller kommunal statistik lämnade uppgifter och myndighets bearbetningar därav må, såframt de avse enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter, *vilka äro angivna med namn eller annan identitetsbeteckning*, icke utlämnas förrän tjugu år från uppgiftens datum förflutit, därest ej den som däri avses samtycker till ett tidigare utlämnande, eller ock, med hänsyn till uppgiftens eller bearbetningens natur eller det ändamål för vilket den åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att utlämnandet ej kommer att missbrukas till hans skada.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1963.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 11 § SFS 1939:620 och beträffande 16 § SFS 1947:629.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementets ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 december 1962.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, *förslag till lag om allmänt kriminalregister* samt anför därvid följande.

I. Inledning

Brott och straff registreras för skilda ändamål hos ett flertal olika myndigheter. Vid 1948 års riksdag avgavs två likalydande motioner (I: 3 och II: 13), vari yrkades, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning om erforderliga lagändringar till individens skydd mot ett överdrivet registreringsväsende rörande brott och förseelser. Motionerna hänsköts till första lagutskottet, som inhämtade yttranden över motionerna från ett flertal myndigheter. Utskottet fann för sin del (utlåtande nr 44) den kritik, som i ärendet framkommit mot registreringsväsendet, i många hänseenden välgrundad och hemställde, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av gällande bestämmelser angående registrering av brott och förseelser. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

Kungl. Maj:t uppdrog genom beslut den 21 januari 1949 åt strafflagberedningen att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. Beredningen behandlade i sitt betänkande *Enhetligt frihetsstraff m. m.* (SOU 1953: 17) den registrering, som sker i det hos fängvårdsstyrelsen förda s. k. allmänna straffregistret. I betänkandet föreslogs såväl ändringar — väsentligen i inskränkande riktning — av registrerings omfattning som uteslutning av vissa äldre anteckningar vid utfärdande av straffregisterutdrag. Beträffande den registrering, som nu sker hos statens kriminaltekniska anstalt för att betjäna den polisiära verksamheten, lämnade beredningen endast en summarisk orientering utan att framlägga några reformförslag. Beredningen hänvisade därvid till att hithörande problem behandlades av särskilda sakkunniga, som den 19 maj 1950 tillkallats av chefen för inrikesdepartementet.

Nämnda sakkunniga framlade betänkanden (stencilerade) den 10 september 1952 med allmän motivering och den 13 april 1954 med förslag till för-

fattningsbestämmelser. De sakkunniga förordade bl. a. överflyttning av det allmänna straffregistret till det vid kriminaltekniska anstalten inrättade centrala polisregistret, utbyggnad av sistnämnda register samt avskaffande av publikationen Polisunderrättelser, som utges av anstalten.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 mars 1956 tillkallades inom justitiedepartementet en särskild utredningsman, numera hovrättspresidenten Maths Heuman, för att överse brottsregistreringen. Enligt direktiven skulle utredningsmannen behandla både den allmänna brottsregistrering, som sker i fångvårdsstyrelsens straffregister, och den speciella brottsregistrering, som förekommer i vissa andra register. Utredningsuppdraget skulle därjämte avse såväl den centrala som den lokala polisregistreringen.

Utredningsmannen har den 31 december 1960 avgivit betänkande rörande den allmänna brottsregistreringen samt polisregistreringen (SOU 1961: 11). Vid betänkandet är fogat ett särskilt yttrande av överdirektören Gerhard von Sydow, vilken jämte andra biträtt utredningsmannen såsom expert. Betänkandet innehåller bl. a. förslag till lagar om lokala polisregister m. m., om centralt polisregister och om straffregister. Utredningsmannens arbete med översyn av den speciella brottsregistreringen pågår.

Efter remiss har utlåtanden över utredningsmannens betänkande avgivits av riksåklagarämbetet, hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Nedre Norrland, fångvårdsstyrelsen, socialstyrelsen, statens kriminaltekniska anstalt, statspolisintendenten, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Jönköpings, Gotlands, Hallands, Skaraborgs, Kopparbergs och Jämtlands län, riksarkivet, skolöverstyrelsen, Stockholms och Göteborgs rådhusrätter, poliskamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö, barnavårdsnämnderna i Stockholm, Göteborg och Malmö, polisväsendets organisationsnämnd, 1956 års eftervårdsutredning och offentlighetskommittén. Dessutom har utlåtanden avgivits över betänkandet, såvitt det avser av polismyndighet utfärdade vandelsintyg, av försvarsstaben, arbetsmarknadsstyrelsen, luftfartsstyrelsen, medicinalstyrelsen, generalpoststyrelsen och järnvägsstyrelsen.

Riksåklagarämbetet har vid sitt utlåtande fogat yttranden, dels av statsåklagaren i Stockholm, vilken överlämnat yttranden från stadsfiskalerna Asplund, Mattsson, Meijer och Tisell samt t. f. stadsfiskalen Freijd, dels av statsåklagarna i Göteborg och Malmö, dels ock av Föreningen Sveriges stadsfiskaler. Länsstyrelserna har överlämnat, länsstyrelsen i Stockholms län yttranden från landsfogden i länet och Stockholms läns avdelning av Föreningen Sveriges landsfiskaler, länsstyrelsen i Uppsala län yttranden från landsfogden i länet, poliskammaren i Uppsala samt Föreningen Uppsala läns landsfiskaler, länsstyrelsen i Hallands län yttranden från landsfogden i länet, poliskammaren i Halmstad, Hallands läns avdelning av Föreningen Sveriges landsfiskaler samt drätselkammaren i Halmstad, vilken i sin tur bifogat yttranden av stadens barnavårdsnämnd och nykterhetsnämnd, länsstyrelsen i Skaraborgs län yttranden från statens socialvårdskonsulent i nionde distriktet, Föreningen Skaraborgs läns landsfiskaler, Skaraborgs läns

polisförening, stadsfiskalerna i Lidköping och Skövde samt Västergötlands köpmannaförbund, länsstyrelsen i Kopparbergs län yttranden från landsfogden i länet, polischefen-åklagaren i Borlänge distrikt samt landsfiskalerna i Avesta, Ludvika och Stora Kopparbergs distrikt samt slutligen länsstyrelsen i Jämtlands län yttranden från stadsfiskalen i Östersund och landsfiskalen i Ströms distrikt.

Tillfälle att avgiva utlåtande över betänkandet har beretts Föreningarna Sveriges häradshövdingar, Sveriges stadsdomare, Sveriges landsfogdar, Sveriges landsfiskaler och Sveriges polismästare, Sveriges advokatsamfund och Svenska socialvårdsförbundet samt — såvitt betänkandet avser av polismyndighet utfärdade vandelsintyg — Aktiebolaget Stockholms spårvägar, Nya systemaktiebolaget, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Stockholms frihamnsaktiebolag, Räddningskåren aktiebolag, Sveriges köpmannaförbund, Stadsbudsföreningen i Stockholm u. p. a. i likvidation, Svenska droskbilägareförbundet och Tjänstemännens centralorganisation. Yttranden har inkommit från samtliga utom sistnämnda organisation.

Vissa principiella frågor rörande straffregistrering har även dryftats inom den nordiska straffrättskommittén, vari ingår en ledamot från vart och ett av länderna Danmark, Finland, Norge och Sverige. Kommittén har i skrivelse den 1 december 1962 uttalat sig i ämnet.

Jag anhåller nu att till behandling få upptaga frågan om den allmänna registreringen av straff och andra påföljder för brott. Med hänsyn till att den av riksdagen nyligen antagna brottsbalken, som är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1965, nödvändiggör ändringar i lagen om straffregister, kunde övervägas att upptaga en reformering av denna lag först i samband med de övriga lagändringar, som antagandet av brottsbalken föranleder. Emellertid måste vissa ändringar i straffregisterlagen genomföras redan till den 1 juli 1963, om riksdagen antager det förslag till lag om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m., som Kungl. Maj:t framlagt genom proposition den 9 november 1962 (nr 203). Ett ytterligare skäl att redan nu överse reglerna för ifrågavarande registrering är, att fångvårdsstyrelsens straffregister är i omedelbart behov av en teknisk översyn och modernisering. För att arbetet härmed skall kunna bedrivas på ändamålsenligt sätt är det angeläget, att principerna för registrets framtida anordnande så snart som möjligt blir fastlagda. Det synes på grund härav vara lämpligt att nu taga ställning till de principiella frågorna rörande straffregistreringen. Jag avser härvid även de principer, som bör gälla för den allmänna straffregistreringen efter brottsbalkens genomförande. Sedermera behöver då vidtagas endast därav påkallade följdändringar.

På grundval av den särskilt tillkallade utredningsmannens betänkande och de däröver avgivna remissyttrandena har inom justitiedepartementet utarbetats förslag till lag om allmänt kriminalregister och till lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar; förslagen torde få fogas

såsom *bilaga* till protokollet i detta ärende. Den föreslagna lagstiftningen är avsedd att ersätta lagen den 17 oktober 1900 om straffregister. Ställningstagandet till utredningsmannens förslag i fråga om polisregistreringen torde böra anstå, till dess polisväsendets framtida utformning och därmed behovet av sådan registrering kan närmare överblickas. Ett för åklagare och domstolar avsett register av det allmänna straffregistrets typ torde under alla förhållanden erfordras vid sidan om de för polisiära ändamål inrättade registren. Frågan om straffregistrets utformning synes därför kunna behandlas skild från problemet om central och lokal polisregistrering.

I det följande redogör jag först för gällande bestämmelser på området. Jag ämnar därefter närmare behandla det inom justitiedepartementet upprättade förslaget till lag om allmänt kriminalregister. I anslutning därtill kommer jag att i erforderliga delar redogöra för det förslag, som avgivits av den särskilt tillkallade utredningsmannen — vilken åsyftas, när det i det följande talas om utredningen — samt i viss utsträckning jämväl för strafflagberedningens förslag i betänkandet *Enhetligt frihetsstraff m. m.* och för innehållet i den nordiska straffrättskommitténs tidigare omtalade skrivelse.

II. Gällande rätt

I lagen den 17 oktober 1900 (nr 82 s. 1) om straffregister anges förutsättningarna för att registrering i allmänna straffregistret skall ske och ordningen för lämnande av uppgifter ur detsamma. Närmare bestämmelser om registreringen har meddelats i kungörelse den 26 november 1914 (nr 413) om uppgifter till straffregistret och om registrets förande. I kungörelse den 19 december 1947 (nr 949) har givits föreskrifter för domstolar och åklagare om skyldighet att inhämta utdrag av straffregistret. Stadgande om sekretess har upptagits i 11 § första stycket lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Registreringens omfattning behandlas i 1, 2, 4 och 5 §§ lagen om straffregister. Förutsättningarna för att en person skall registreras i straffregistret anges i 1 §. Enligt detta lagrum skall registret innehålla uppgifter angående dem som av domstol eller myndighet i riket

1. blivit dömda till dödsstraff, straffarbete eller fängelse eller med tillämpning av 12, 20, 21, 22 eller 23 kap. strafflagen till minst 60 dagsböter eller med tillämpning av 5 kap. 2 § strafflagen till böter för brott, varå enligt lag kan följa straffarbete, eller med tillämpning av 6 § samma kapitel till böter eller

2. erhållit villkorlig dom, eller

3. blivit dömda till ungdomsfängelse eller tvångsuppfostran, eller

4. blivit dömda till förvaring eller internering i säkerhetsanstalt, eller

5. förklarats vara övertygade om någon med straff belagd gärning, men på grund av sinnessjukdom ej kunnat fällas till ansvar, eller

6. blivit dömda till tvångsarbete.

Tvångsuppfostran ådömes numera ej, sedan lagen den 13 mars 1937 om tvångsuppfostran upphört att gälla.

Ingen föreskrift finnes om att anteckning skall ske rörande beslut om beviljad resning eller om rättelse av dom eller beslut i delar, varom uppgift skall lämnas till straffregistret. Ej heller föreskrives registrering av beslut om åtalseftergift eller av domar, genom vilka domstol med stöd av lagen den 30 december 1952 (nr 789) med vissa bestämmelser om påföljd för brott av underårig i stället för att döma underårig lagöverträdare till straff överlämnat till barnavårdsnämnd att vidtaga åtgärd för hans omhändertagande för samhällsvård.

Att märka är att icke alla frihetsstraff föranleder registrering. Då beslut meddelas om förvandling av böter till fängelse, anses vederbörande ej ha blivit dömd till fängelse i straffregisterlagens mening, och någon registrering sker därför icke på grund av sådant beslut. Har genom villkorlig dom beviljats anstånd med förvandlingsstraffets verkställande, kommer däremot — eftersom villkorliga domar alltid skall registreras — uppgift om förvandlingsstraffet att inflyta i straffregistret. I sistnämnda fall skall jämväl upplysning om bötesbeslutet intagas i registret.

I 2, 4 och 5 §§ lagen om straffregister lämnas föreskrifter om registrering av dels domar, avseende sådana påföljder m. m. som uppräknas i 1 §, dels åtgärder, som vidtages i fråga om redan ådömd påföljd, och dels uppgifter angående omhändertagande i anstalt av den, som blivit dömd till påföljd av beskaffenhet att den skall registreras enligt 1 §.

Åtgärder beträffande redan ådömd påföljd registreras i den mån de förändrar påföljdens utformning eller innebär, att påföljden kommer att avse också andra gärningar än dem för vilka den ursprungligen ådömts. Sålunda registreras förlängning av prøvotid, förverkande av anstånd vid villkorlig dom, förordnande att påföljd skall avse jämväl annat brott eller träda i stället för annan påföljd samt beslut om nåd avseende registrerad påföljd.

Beträffande omhändertagande i anstalt antecknas i registret frigivning eller utskrivning, även där den sker villkorligt eller på prov, upphörande av tillsyn beträffande på prov utskrivnen, återintagning eller återhämtande till anstalt, förverkande av villkorligt medgiven frihet samt dödsfall före frigivning eller utskrivning.

De nu behandlade paragraferna innehåller dessutom bestämmelser angående vem som skall lämna uppgift till registret samt angående de data som skall redovisas i sådan uppgift. Vidare föreskrives, att anteckning skall göras om beslut i överklagat eller underställt mål, under förutsättning att fråga är om påföljd, som skall registreras enligt 1 §. Slutligen skall uppgift lämnas om den som under vistelse å fångvårdsanstalt av anstaltens läkare finnes lida av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själverksamheten.

I 3 § föreskrives, att straffuppgifterna skall hållas ordnade efter namnen på dem uppgifterna angår.

Avskiljande ur registret av straffuppgift skall enligt 7 § ske i tre fall, näm-

ligen om högre rätt frikämt den registrerade, befriat honom från tvångsarbete eller, utan samband med villkorlig dom, ådömt annan påföljd än som avses i 1 §, om den registrerade avlidit samt om 90 år förflutit från hans uppgivna födelseår.

Förutsättningarna för lämnande av uppgift ur straffregistret är noga reglerade i 8 och 9 §§.

Myndigheter, berättigade att erhålla fullständiga registerutdrag, är domstolar, överståthållarämbetet, länsstyrelser, allmänna åklagare, andra myndigheter som enligt lag äger förordna om häktning, interneringsnämnden, statens kriminaltekniska anstalt, justitiekanslern och riksdagens ombudsmän. Kungl. Maj:t kan för särskilt fall ge annan svensk myndighet eller myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge tillstånd att erhålla fullständigt registerutdrag. Med stöd av föreskrift i lagen har Kungl. Maj:t bemyndigat fångvårdsstyrelsen att meddela fullständigt utdrag av straffregistret för utredning i brottmål, då det begäres av domstol eller åklagarmyndighet i annat nordiskt land. I fråga om uppgifter till myndighet i icke-nordiskt land rörande straffdomar eller beslut om tvångsarbete äger — under förutsättning av ömsesidighet — Kungl. Maj:t utfärda bestämmelser. Så har också skett i förhållande till vissa europeiska länder. — Statistiska centralbyrån skall erhålla för den officiella statistiken erforderliga utdrag av straffregistret, vilka dock ej får upptaga namnen på dem utdragen avser.

Enskild person kan med Kungl. Maj:ts eller — efter Kungl. Maj:ts bemyndigande — fångvårdsstyrelsens tillstånd erhålla fullständigt registerutdrag, om han styrker, att hans rätt är beroende av sådant utdrag. Kungl. Maj:t har bemyndigat fångvårdsstyrelsen att meddela fullständigt utdrag av straffregistret beträffande enskild person, som begär sådant utdrag rörande sig själv och styrker att hans rätt är beroende av att han erhåller utdraget. Begränsat registerutdrag, som blott utvisar, att vederbörande ej förekommer i registret såvitt angår annat förhållande än bötesdom eller villkorlig dom å förvandlingsstraff för böter, kan meddelas på begäran av enskild person, om han med intyg av överståthållarämbetet, länsstyrelse, underrätt, häradshövding, borgmästare, svensk beskickning eller svenskt konsulat styrker, att hans rätt kan vara beroende av sådant bevis.

Beträffande sekretesskyddet stadgas i 11 § lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, att uppgifter och anteckningar som tillhör straffregistret ej må utlämnas i annat fall eller i annan ordning än som sägs i lagen om straffregister. I den tidigare nämnda kungörelsen om uppgifter till straffregistret och om registrets förande har föreskrivits, att registerakter och registerblad ävensom övriga till registret hörande handlingar skall hållas under sådan vård, att obehörigt tillträde till dem förbygges.

III. Allmän motivering

Inledande synpunkter

Utredningen

I frågan om ändamålet med registrering i straffregistret ansluter sig utredningen till den uppfattning, åt vilken strafflagberedningen givit uttryck i betänkandet Enhetligt frihetsstraff m. m. Beredningen hade framhållit, att registret väsentligen bör innehålla endast sådana uppgifter om ådömda bestraffningar och därmed likställda åtgärder, som är nödvändiga för en rätt tillämpning av straffrättens regler om återfall, konkurrens och förverkande av anstånd samt för bedömning av huruvida viss påföljd lagligen må eller skall tillämpas. Registreringen borde enligt beredningen icke därutöver ha till syfte att sammanföra data rörande personer för att tjäna till ledning för rättskipningsorganens val av reaktionsform eller över huvud för straffrättslig behandling av person. I detta hänseende yttrade beredningen, att fylliga data angående den registrerades konflikter med samhället visserligen är till gagn för straffrättskipningen och att registeruppgifter i många fall kan ge en utgångspunkt för ytterligare personutredning i brottmål men att å andra sidan vissa skäl talar mot en registrering av denna art och omfattning. Ett register kan icke i varje situation bli tillräckligt upplysande; ej heller kan registeruppgifter hållas helt aktuella. Domstolen behöver egentligen främst ha upplysningar om vederbörandes aktuella status. Avgörande för beredningens ståndpunkt var dock hänsynen till den registrerade. Sekretessen kring uppgifterna i straffregistret är visserligen i första hand beroende av reglerna för uppgiftslämnandet och handhavandet av utlämnade utdrag av registret, men det är enligt beredningen tydligt att den registrerades intresse av sekretess är desto bättre tillgodosett ju färre uppgifter som inflyter i registret och får kvarstå där. Beredningen ansåg, att just hänsynen till den enskilde måste leda till en kompromiss i fråga om straffregistrets innehåll och därmed också i fråga om dess ändamål.

I anslutning till vad strafflagberedningen sålunda uttalat framhålles i utredningens betänkande, att det icke är möjligt att enbart på grundval av uppgifter om brott och straff skapa en central registrering, som kan ge en någorlunda fullständig bild av vederbörandes förflutna, ägnad att underlätta valet av reaktionsform i anledning av brott. För detta ändamål skulle registreringen behöva omfatta också data om vissa socialvårdande ingripanden. Utredningen fortsätter:

En dylik registrering skulle enligt utredningens mening i och för sig vara värdefull. Emellertid framstår det såsom uppenbart att införandet av en dylik central registrering medför betydande administrativa svårigheter och kostnader. Det kan ifrågasättas om det över huvud taget är möjligt att på ett rationellt sätt genomföra den härför erforderliga administrativa organisationen. Om man därtill beaktar, att de upplysningar, som i varje särskilt fall kan erhållas från ett sådant i och för sig fylligt register, aldrig kan kom-

ma att ersätta de särskilda personundersökningarna i brottmål, förefaller en övergång till det ifrågasatta systemet icke komma att medföra sådana fördelar att det närmare bör övervägas. Utredningen, som jämväl beaktar vad strafflagberedningen anfört om hänsynen till den registrerade, anser sig därför icke kunna förorda en ändring av straffregistrets nuvarande karaktär.

Utredningen instämmer i strafflagberedningens uppfattning att det icke låter sig göra att begränsa det område, inom vilket straffregistret kan och bör få användas, till straffrättskipningen. Enligt utredningen är det emellertid klart, att själva innehållet i registret bör bestämmas endast med hänsyn till straffrättskipningens behov.

De intyg omandel — strafflöshet, laglydnad och lämplighet — som nu tillhandahålles enskilda av polismyndigheterna, föreslår utredningen skola med vissa få undantag bringas att upphöra. Härför talar både principiella och humanitära skäl samt resocialiseringssynpunkter. Emellertid har utredningen funnit, att det i vissa fall föreligger ett legitimt intresse av att utredning om enskilds vandel kan förebringas. Officiella vandelsupplysningar kan sålunda behövas för anställningsprövning i vissa befattningar, för tillstånd till inresa, uppehåll och arbete i utlandet och någon gång också för personliga angelägenheter av olika slag. Utredningen har funnit, att i den mån det är påkallat att förebringa vandelsutredning i dylika fall, det är lämpligare att så sker genom utdrag av allmänna straffregistret. Enskildas möjligheter att erhålla utdrag av straffregistret föreslås dock bli mycket begränsade.

Utredningen har avvisat tanken på en fullständig sammanslagning av straffregistret med det vid statens kriminaltekniska anstalt förda centrala polisregistret. Emellertid har utredningen efter organisations- och kostnadsundersökningar kommit fram till att — även om registren hålles åtskilda — en teknisk samordning av dem skulle innebära fördelar i form av ökad säkerhet för innehållet i polisregistret och större framtida möjligheter till effektivisering av registreringsverksamheten. Därför har utredningen ansett en samordning utan sammanslagning böra genomföras, fastän den ekonomiska fördelen icke kan väntas bli särskilt stor. Också straffregistret skulle då förläggas till statens kriminaltekniska anstalt.

Yttrandena

Utredningens uttalanden om ändamålet med registrering i det allmänna straffregistret vinner instämmanden av *hovrätten över Skåne och Blekinge, fångvårdsstyrelsen och 1956 års eftervårdsutredning*. *Hovrätten* har framhållit, att straffregistret i princip blott bör innehålla sådana uppgifter, som är nödvändiga för tillämpning av straffrättens formella regler om verkan av tidigare bestraffningar. Enbart ett borttagande av den föråldrade återfallsregeln i 4 kap. 14 § strafflagen skulle väsentligt minska behovet av anteckningar i straffregistret.

Övriga remissmyndigheter, som uttalat sig beträffande ändamålet med

registreringen, har däremot i skilda hänseenden ställt sig kritiska till utredningens uppfattning. *Hovrätten för Nedre Norrland* har anmärkt, att någon skarp skiljelinje knappast kan dragas mellan bedömandet av den påföljd som lagligen bör tillämpas och valet av reaktionsform. Härutöver har hovrätten bestämt hävdad rättskipningens behov av att ur straffregistret kunna inhämta i görligaste mån fullständiga upplysningar rörande en tilltalads föregående brottslighet. Det är av avgörande betydelse för domstolen vid bestämmande av straff eller annan åtgärd beträffande en tilltalad att ha tillgång till så utförliga och tillförlitliga uppgifter om dennes person som möjligt. De säkraste upplysningarna om tidigare begångna brott erhålles genom straffregisterutdraget. Den tilltalade vill ofta icke lämna uppgifter härom eller minns ej alltid vad som hänt. Naturligtvis kan en del upplysningar om tidigare belastning erhållas genom personundersökningen och genom införskaffande av utdrag ur de polisiära registren. Som utredningen själv framhållit medför detta system dock olägenheter såväl för domstolarna som för åklagarna. Härigenom blir det till nackdel även för rättskipningen.

Länsstyrelsen i Stockholms län har hävdad, att domstolars och vissa andra myndigheters behov av säker information via straffregistret om tilltalads eller annan persons tidigare brottslighet av icke lindrig art är avsevärt större än utredningen gjort gällande.

Även från åklagarhåll har framhållits, att straffregistret — förutom att tjäna det av utredningen angivna ändamålet — bör kunna vara till ledning för åklagare och domstolar vid valet av påföljd eller behandlingsform. *Föreningen Sveriges landsfiskaler* anför härom:

Väl är det som utredningen framhållit knappast möjligt att städse grunda avgöranden om straffrättslig behandling enbart på uppgifter om brott och påföljder för brott, och likaledes torde det vara ogörligt att genomföra en central registrering av alla de faktorer, som kan vara av intresse i sammanhanget, men detta utgör — — — icke bärande skäl för att icke göra registreringen av brott och påföljder så fullständig som möjligt och därigenom så långt sig göra låter underlätta domstolarnas utformning av brottsreaktionen. Utredningens ståndpunkt måste anses innebära ett försvårande av domstolarnas straffrättskipning.

Föreningarna Sveriges landsfogdar och *Sveriges landsfiskaler* har påpekat, att man i förevarande sammanhang icke torde få bortse från att straffregisterutdrag enligt utredningens förslag i viss utsträckning skall ersätta de nuvarande vandelsintygen.

Utredningens förslag om samordning av straffregistret med det centrala polisregistret har tillstyrkts av vissa remissinstanser, bland dem *riksåklagarämbetet*, *hovrätten för Nedre Norrland*, *överståthållarämbetet*, *poliskammaren i Stockholm* och *statsåklagaren i Göteborg*, medan andra ställt sig kritiska till förslaget. Detta har i och för sig lämnats utan erinran av *fångvårdsstyrelsen*, men styrelsen har uttalat vissa farhågor för att en överflyttning av straffregistret till statens kriminaltekniska anstalt kan inverka

menligt på möjligheterna att förvärva erforderlig juridiskt utbildad personal till registret.

Nordiska straffrättskommittén

Kommittén uttalar, att spørsmålet om straffregistreringen icke förelagts kommittén med tanke på att härvidlag uppnå egentlig rättsgemenskap. En sådan gemenskap är av flera orsaker svår att åstadkomma på detta område, och man kan icke heller här tillmäta enhetlighet i regler och praxis samma vikt som på mera centrala straffrättsliga områden. Inom kommittén råder emellertid betydande enighet både om de allmänna riktlinjerna för registreringen och om särskilda regler. De skillnader, som har konstaterats och som icke kan väntas bli helt utjämnade, kan i allt väsentligt förklaras med att olika traditioner, erfarenheter och administrativa förutsättningar gör sig gällande i de skilda nordiska länderna.

Straffregistren är organiserade på olika sätt i de nordiska länderna. I Finland, Norge och Sverige finns centrala register, i Finland hörande under justitieministeriet samt i Norge och Sverige under fångvårdsstyrelsen. I Danmark däremot har man lokala register, som i Köpenhamn förs av byretten och i övriga delar av landet av polismästarna. I flera av länderna kan organisatoriska ändringar komma i fråga. Enhetlighet i detta hänseende kommer emellertid antagligen icke att uppnås och kan knappast heller anses vara av stor självständig betydelse. Det väsentligaste intresset knyter sig till straffregistrets innehåll och användning, icke till dess placering inom det administrativa systemet.

Det anses i alla de berörda länderna vara nödvändigt att vid sidan av det allmänna straffregistret föra andra register, som tjänar mer speciella ändamål. Särskilt viktiga är polisens interna arbetsregister och -kartotek. Det råder, framhåller kommittén, icke på alla punkter enighet mellan de nordiska länderna om vilka upplysningar de rättstillämpande myndigheterna bör kunna hämta från straffregistret och vilka man mera ändamålsenligt kan söka i andra källor. Men i det stora hela bygger man på samma synpunkter.

Enligt kommittén är det önskvärt, att man i största möjliga utsträckning undviker att inrätta eller upprätthålla speciella register, vilkas funktioner kan tillvaratagas på annat sätt, t. ex. genom straffregistret eller genom polisregister. Systematisk insamling av upplysningar om straffade personer innebär ofta risk för att upplysningarna kommer i orätta händer och vållar onödig skada för den de avser. Denna allmänna synpunkt bör också hållas för ögonen, när det gäller användningen av straffregister och polisregister.

Straffregistrets ändamål är enligt kommittén i första hand att skapa grundlag för pålitliga upplysningar om tidigare avgjorda brottmål till bruk för de rättstillämpande myndigheterna på detta område. Därjämte kan straffregistret tillgodose vissa andra offentliga myndigheter, som i kraft av lagregler eller på andra grunder har krav på sådana upplysningar, och i viss utsträckning även enskilda medborgare, som önskar straffattester rörande

sig själva. Härtill kommer såsom mera sekundära ändamål, att straffregistringen kan utnyttjas för kriminalstatistiska redogörelser och vetenskapliga undersökningar.

Departementschefen

I vårt land förekommer en tämligen omfattande registrering av begångna brott och av straff eller andra påföljder, som ådömts för brott. Denna registrering är uppdelad på ett flertal register, som föres av olika myndigheter. Här må erinras om det allmänna straffregistret och det centrala fångregistret, som båda handhaves av fångvårdsstyrelsen, den centrala registreringen för polisiära ändamål, som sker hos statens kriminaltekniska anstalt, och de polisregister av skiftande omfattning och uppläggning, som föres hos de lokala polismyndigheterna. Registrering förekommer även för mera speciella ändamål, bl. a. hos kontrollstyrelsen i fråga om alkoholbrottslighet m. m., hos överståthållarämbetet och länsstyrelserna i fråga om överträdelser av trafikförfattningar samt vid militära förband i fråga om brott av krigsmän. Vidare må nämnas, att utlänningskommissionen registrerar lagöverträdelser av utlänningar, som vistas här i landet, samt att de kommunala socialvårdsorganen för register, vilka i viss utsträckning innehåller uppgifter om kriminell belastning hos dessa organs klientel.

Det kan icke bestridas, att myndigheterna i sin tjänstutövning ofta är i behov av sådana upplysningar, som kan utläsas ur de olika registren. Detta behov framträder givetvis med olika styrka beroende på det ändamål, för vilket upplysningarna erfordras, och arten av de omständigheter, som upplysningarna avser. Om enbart myndigheternas behov av upplysningar lägges till grund för registreringen omfattning, skulle denna kunna göras mycket vidsträckt. Självfallet måste emellertid hänsyn tagas även till andra omständigheter. Redan av administrativa och ekonomiska skäl kan en alltför långtgående registrering icke komma i fråga. För en begränsning härvidlag talar dock framför allt hänsynen till de personer, som skulle bli föremål för registrering.

Blotta vetskapen hos en person, att beträffande honom finnes antecknade uppgifter, som allmänt uppfattas såsom ofördelaktiga, kan i och för sig vara en börda. Registreringen kan även medföra, att uppgifterna aktualiseras i sammanhang, där den registrerade har ett starkt intresse av att icke inför myndigheter eller andra framstå i ogynnsam dager och där de ifrågavarande uppgifterna — som kan avse förhållanden långt tillbaka i tiden — är mer eller mindre opåkallade. Riskerna för att uppgifterna blir tillgängliga för obehöriga kan ej heller helt elimineras. Omständigheter av detta slag kan i ogynnsamma fall motverka eller hindra den återanpassning av brottslingar, till vilken samhällets kriminalvårdande åtgärder syftar.

Av det anförda torde framgå, att spørsmålet, huruvida och i vilken omfattning brott och brottspåföljder skall registreras, är en avvägningsfråga, där intresset av att myndigheter och andra skall kunna få så fullständig kännedom som möjligt i dessa hänseenden måste vägas mot den enskildes

önskemål om skydd mot opåkallad insyn i hans privata angelägenheter. Varje särskilt behov av registrering bör på grund härav noga prövas, innan registrering beslutas och riktlinjerna därför drages upp, och alla möjligheter att begränsa registreringen utan att befogade intressen trädes för nära bör därvid tillvaratagas. Det nu sagda har främst avseende å register, vilka — liksom det allmänna straffregistret — användes som offentliga upplysningskällor.

I sin nuvarande utformning innehåller det allmänna straffregistret väsentligen endast sådana uppgifter om ådömda bestraffningar och därmed likställda åtgärder, som är nödvändiga för en rätt tillämpning av straffrättens regler om återfall, konkurrens och förverkande av anstånd samt för bedömning, huruvida viss påföljd lagligen må tillämpas. Det förhåller sig emellertid otvivelaktigt så, att straffregisterutdragen i rättskipningen icke blott fyller den begränsade funktionen att ange, huruvida formella förutsättningar föreligger för tillämpning av vissa lagregler. De upplysningar, som erhålles genom utdragen, tillmättes också regelmässigt stor betydelse vid val av reaktionsform samt vid straffmätning och annan närmare utformning av den valda reaktionsformen.

Den vikt, som vid personutredning i brottmål tillägges straffregisterutdraget, beror säkerligen icke minst på att reglerna om vad som skall antecknas i straffregistret är exakta, uppgiftslämnandet enhetligt och redovisningen i utdragen — inom ramen för vad registret omfattar — fullständig och tillförlitlig. Omfattningen av andra officiella register, som redovisar social belastning, är ej lika noga reglerad. Dessa register fyller ej heller i fråga om uppgifternas riktighet samma krav som det allmänna straffregistret.

Just i straffregisterutdragens tillförlitlighet och exakthet kan emellertid ligga en fara för att deras värde som moment i personutredningen överskattas. Det bör framhållas, att ej ens ett mycket utförligt kriminalitetsregister ger något godtagbart underlag för domstolens bestämmande av samhällsreaktion. När kritik riktats mot utredningens uttalanden om straffregistrets ändamål, har man enligt min mening överdimensionerat registrets uppgift i detta hänseende. Man bör hålla i minnet, att hos oss personundersökning sker i mycket stor utsträckning och att därvid såväl den misstänktes tidigare levnadsomständigheter som hans aktuella situation utredes och belyses.

Det har icke ifrågasatts, att straffregistret skulle göras så omfattande, att all kriminell belastning, som en person ådragit sig och som längre fram kan få betydelse för bestämmande av ytterligare samhällsreaktioner mot honom, skulle redovisas där. Vad som på allvar har diskuterats har varit utvidgningar av registreringen till flera arter av bötesdomar, till beslut om åtals- eftergift och till domar om överlämnande av unga lagöverträdare till samhällsvård. Jag återkommer längre fram till dessa frågor men vill redan nu understryka, att straffregistret — även om det skulle utvidgas på sätt nyss antytts — icke kommer att ge någon godtagbar bild av den registrerades föregående och nuvarande sociala situation. Tyngdpunkten i person-

utredningen kan uppenbarligen icke läggas på registeranteckningar av olika slag.

Liksom strafflagberedningen och utredningen anser jag, att straffregistret i princip bör innehålla endast sådana uppgifter om ådömda straff och därmed jämförliga åtgärder, som är nödvändiga för en rätt tillämpning av straffrättens regler om återfall, konkurrens och förverkande av anstånd samt för bedömande av huruvida viss påföljd lagligen må tillämpas. Undantag från denna princip kan tänkas men bör icke ske utan att vägande skäl talar därför.

I straffregistret antecknas numera i stor utsträckning även andra reaktionsformer än straff, och beteckningen straffregister måste därför anses missvisande. Eftersom det väsentliga är att registrera kriminalitet, som föranlett vissa åtgärder av myndighet, oavsett huruvida straff ådömts eller ej, synes mig beteckningen kriminalregister — ehuru ej heller den fullt adekvat — vara att föredraga. Då även hos andra myndigheter förda register avser kriminalitetsytringar, kan förevarande register lämpligen benämnas allmänt kriminalregister.

Utredningen har föreslagit, att vandelsutredning skall kunna förebringas genom utdrag ur det allmänna kriminalregistret i stället för genom vandelsintyg, utfärdade av polismyndighet. I denna del har utredningens förslag sådant samband med frågan om polisverksamhetens organisation och polisregistrens utformning, att det icke i detta sammanhang kan upptagas till slutlig behandling. Jag anser emellertid i likhet med utredningen angeläget, att reglerna om det allmänna kriminalregistret ges sådant innehåll, att registret vid sidan om sin huvudfunktion att betjäna åklagare och domstolar också kan läggas till grund för officiella vandelsintyg, i den mån sådana kan befinnas erforderliga.

Utredningen har förordat, att en samordning sker av straffregistret och centrala polisregistret. Registren skulle därvid fortfarande hållas åtskilda, men straffregistret skulle liksom centrala polisregistret förläggas till statens kriminaltekniska anstalt. Därest en rikspolisorganisation eller därmed jämförlig central polisedning skulle komma att tillskapas, bör enligt utredningens mening en överföring av straffregistret dit övervägas.

I proposition nr 148 till 1962 års riksdag angående huvudmannaskapet för polisväsendet m. m. har föreslagits, att till ett blivande centralt organ för polisväsendet, rikspolisstyrelsen, skall överföras bl. a. de funktioner, som med avseende å registrering utövas av statens kriminaltekniska anstalt. Detta förslag har godtagits av riksdagen.

I nämnda proposition har ej tagits ställning till frågan, huruvida straffregistret bör överföras till den blivande rikspolisstyrelsen. Denna fråga bör enligt min åsikt ej heller aktualiseras i nuvarande läge. Ett sådant överförande, som skulle innebära mycket begränsade fördelar, bör ej övervägas förrän ytterligare klarhet vunnits om den nya polisorganisationens och den centrala polisregistreringens utformning. Att nu utöka det omfattande ar-

bete, som polisväsendets förstatligande medför, med de problem, som är förenade med en överflyttning av straffregistret, är icke tillrådligt. Tillsvarende bör därför fängvårdsstyrelsen, som förfogar över erforderliga personal- och lokalresurser, handha den allmänna kriminalitetsregistreringen. Detta utesluter givetvis icke, att en samordning av uppgiftslämnandet till kriminal- och polisregistren genomföres, om så skulle visa sig lämpligt.

Vilka uppgifter bör införas i det allmänna kriminalregistret?

Utredningen

Såsom tidigare antytts har diskussionen angående det allmänna kriminalregistrets omfattning väsentligen gällt frågan om registrering av bötesdomar, beslut om åtalseftergift samt domar om överlämnande av unga lagöverträdare till samhällsvård.

Vad först beträffar bötesdomar föreslog strafflagberedningen, att från anteckning i straffregistret skulle undantagas alla domar å böter. Den nuvarande registreringen av domar å böter jämlikt 12 eller 20—23 kap. strafflagen har följt reglerna om dessa domars återfallsverkan. Beredningen föreslog, att bötesdomar ej längre skulle ha särskild återfallsverkan och att de därför ej heller skulle registreras i straffregistret. I den mån åklagare och domstolar behöver utredning också om eventuella bötesdomar, får enligt beredningen sådan utredning anskaffas på annat sätt än genom utdrag av straffregistret. Härvid har man att lita till, förutom kontrollstyrelsens särskilda straffregister och körkortsregistren, de lokala polisiära registren. — Bötesdomar med tillämpning av 5 kap. 2 § strafflagen angav beredningen vara mycket sällsynta. I den mån de förekommer, torde de icke ädömas för brott som det finns anledning att särskilt uppmärksamma genom registrering i allmänna straffregistret. — Enligt beredningens förslag skulle 5 kap. 6 § strafflagen upphävas och i enlighet härmed borde stadgandet om registrering av bötesdomar med tillämpning av nämnda lagrum utgå.

Utredningen har i sitt betänkande återgivit viss remisskritik, som främst från domar- och åklagarhåll riktats mot strafflagberedningens förslag att slopa registreringen av bötesdomar. Denna kritik tog främst sikte på nackdelarna av att domstolarna kunde komma att vid återfall sakna kännedom om den tilltalades tidigare brottslighet. Röster höjdes för att utvidga registreringen av bötesdomar.

För egen del uttalar utredningen, att de krav på registrering av bötesdomar, som framförts i nämnda remisskritik, borde kunna tillgodoses genom en av utredningen föreslagen registrering av sådana domar i ett centralt polisregister. Med hänsyn dessutom till det angelägna i att straffregistreringen i möjligaste mån begränsas och till att enligt utredningens förslag straffregisterutdrag skall kunna få meddelas för användning i utlandet, anser sig utredningen böra ansluta sig till strafflagberedningens förslag att bötesdomar, som meddelats med tillämpning av 12 och 20—23 kap. strafflagen, icke skall antecknas i straffregistret. Beträffande bötesdomar, som meddelats med

tillämpning av 5 kap. 2 eller 6 § strafflagen, ansluter sig utredningen likaledes till beredningens åsikt, att registreringen i straffregistret bör upphöra.

Frågan om registrering av beslut om åtal seftergift diskuterades av strafflagberedningen redan i dess promemoria med förslag till lag om eftergift av åtal mot minderåriga m. m. (SOU 1942: 28). Något behov av en central registrering ansåg beredningen ej föreligga. För åklagare och domstol erforderliga uppgifter angående tidigare meddelade beslut om åtal seftergift torde enligt beredningen regelmässigt bli tillgängliga genom yttrande av barnavårdsnämnd eller genom personundersökning. I åtskilliga remissyttranden över promemorian uttalades emellertid att en central registrering vore önskvärd. På grundval av promemorian framlade Kungl. Maj:t år 1944 proposition med förslag till den alltjämt gällande lagen om eftergift av åtal mot vissa underåriga. I propositionen uttalade föredragande departementschefen att han delade strafflagberedningens mening, att särskilda anordningar för central registrering av åtal seftergifter icke borde träffas. Till denna ståndpunkt anslöt sig även första lagutskottet, som i utlåtande över propositionen anförde, att några straffrättsliga eller straffprocessuella skäl icke motiverade central registrering av meddelade åtal seftergifter. Denna ståndpunkt gillades av riksdagen (prop. 1944: 8, första lagutsk. utl. 11, riksdagskrivelse 157).

I betänkandet Enhetligt frihetsstraff m. m. tog strafflagberedningen på nytt upp frågan om registrering av beslut om åtal seftergift. Beredningen fann därvid ej skäl föreligga att införa sådan registrering.

Utredningen har i sitt betänkande lämnat en översikt över de faktiska möjligheter åklagare och domstolar för närvarande har att erhålla upplysningar, huruvida viss person tidigare erhållit åtal seftergift jämlikt 1944 års lag om åtal seftergift mot vissa underåriga. I anslutning härtill anför utredningen som sin uppfattning, att åklagarna i åtal seftergiftsärenden genom de lokala polisregistren och barnavårdsnämndens personutredningar i allmänhet erhåller för sin bedömning erforderlig kännedom om den misstänktes tidigare kriminella belastning. Under förutsättning att den nuvarande ordningen bedömes såsom bristfällig anser utredningen, att åtal seftergifterna bör registreras i straffregistret, ehuru härigenom avsteg göres från den av strafflagberedningen och utredningen uppställda principen om straffregistreringens ändamål. Enligt utredningens mening kan visserligen icke förnekas, att registrering av åtal seftergifter i straffregistret skulle medföra bättre garantier för att upplysningarna om tidigare meddelade åtal seftergifter blir fullständiga och korrekta. Utredningen stannar emellertid vid att i likhet med strafflagberedningen anse, att anteckning av åtal seftergifter i straffregistret knappast skulle medföra någon påtaglig fördel.

Genomföres ej en registrering av åtal seftergifter meddelade jämlikt 1944 års åtal seftergiftslag, saknas enligt utredningens mening jämväl anledning att registrera av statsåklagare efter lämplighetsprövning enligt barnavårdslagen meddelade beslut, att åtal ej skall ske mot unga lagöverträdare, som är omhändertagna i ungdomsvårdsskola. Det sagda gäller även åtal seftergifter jämlikt 19 § ungdomsfängelselagen.

Utredningen har jämväl diskuterat frågan om registrering av beslut om åtalseftergift i det centrala polisregistret och därvid kommit till det resultatet, att det ej för tillgodoseende av brottsspaning och brottsutredning föreligger något behov av sådan registrering. Erforderliga upplysningar angående beslut att eftergiva eller underlåta åtal kan enligt utredningens mening som regel erhållas från barnavårdsnämnderna och de lokala polisregistren. Dessutom skulle en generell registrering av sådana beslut innebära en vidlyftig administrativ apparat.

Experten i utredningen, överdirektören von Sydow, har på denna punkt anmält avvikande mening och förordat, att beslut om åtalseftergift — utom beträffande ringa brott, som uppenbarligen skett av okynne eller förhastande — registreras i det centrala polisregistret.

I anslutning till frågan om registrering av åtalseftergifter berör utredningen även spørsmålet, huruvida i straffregistret bör antecknas domar, genom vilka domstol — med stöd av lagen den 30 december 1952 med vissa bestämmelser om påföljd för brott av underårig — i stället för att döma underårig lagöverträdare till straff överlämnat till barnavårdsnämnd att vidtaga åtgärd för den unges o m h ä n d e r t a g a n d e f ö r s a m h ä l l s v å r d (vid tiden för avgivandet av utredningens förslag skyddsuppfostran). Under förarbetena till 1952 års lag avstyrkte strafflagberedningen registrering under hänvisning till att beslut om åtalseftergift icke registrerades, även om lagöverträdaren i samband därmed blev föremål för skyddsuppfostran, att gällande bestämmelser om återfall ej heller gav anledning till registrering av dom om överlämnande till skyddsuppfostran samt att det icke kunde anses påkallat att själva sakerförklaringen intogs i straffregistret.

Utredningen förklarar sig icke kunna bestrida, att samma nackdelar som beträffande åtalseftergifterna följer av att central registrering icke sker av nu ifrågavarande domar. Den nuvarande ordningen kan emellertid enligt utredningens mening icke anses förbunden med sådana olägenheter, att tillräckliga skäl föreligger att genomföra registrering i dessa fall. Utredningen har därvid beaktat, att dom som nu avses undantagsvis kan meddelas även i fråga om gärning, som någon begått efter det han fyllt 18 år, och sålunda vara återfallsgrundande.

Ytterligare några frågor angående registreringens omfattning beröres av utredningen.

Beslut om resning, som beviljas i mål vari dömts till påföljd som skall antecknas i straffregistret, bör enligt utredningen anmälas till registret. Likaså bör anmälan ske, om den registrerade efter resning i målet blivit frikänd eller dömd endast till påföljd, som icke skall antecknas i registret.

Då domstol jämlikt 30 kapitlet 13 § rättegångsbalken meddelat beslut om rättelse av dom eller beslut i delar, varom uppgift skall lämnas till straffregistret, ansåg strafflagberedningen skyldighet böra föreligga för domstolen att anmäla uppgift om rättelse till registret. Utredningen har funnit skyldigheten så självklar, att någon uttrycklig bestämmelse ej behöver meddelas härom.

Utredningen påpekar vidare, att det ännu kvarstående stadgandet om registrering av domar å tvångsuppfostran bör utgå.

Med hänsyn till att domar å frihetsberövande straff och skyddsåtgärder, som skall antecknas i straffregister, ej längre verkställas i militärhäkte, föreslår utredningen, att det nuvarande tredje stycket i 5 § straffregisterlagen skall utgå. Enligt detta stycke åligger viss uppgiftsskyldighet till straffregistret befälhavare, som har uppsikt över militärhäkte.

Utredningen har jämväl tagit upp frågan, vilka ändringar som bör företagas beträffande de föreslagna bestämmelserna i lagen om straffregister i anledning av brottsbalkens påföljdssystem. Under återopande att i brottsbalken bötesdomarnas återfallsverkan slopas har utredningen förordat, att sådana domar ej längre skall registreras. Beträffande de olika reaktionsformer, som i brottsbalken rymmes under begreppet särskild vård, föreslår utredningen, att överlämnande till vård enligt barnvårdslagen över huvud icke skall registreras, att överlämnande till vård enligt lagen om nykterhetsvård skall registreras endast då påföljden avser brott, varå kan följa fängelse, samt att överlämnande till vård enligt sinnessjuklagen och öppen psykiatrisk vård alltid skall registreras. I registret bör vidare antecknas, när någon som döms till skyddstillsyn begått brottet under inflytande av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller därmed jämförbart tillstånd samt när anstånd meddelas med verkställigheten av fängelse såsom förvandlingsstraff för böter.

Yttrandena

Utredningens förslag att bötesdomar icke längre skall registreras i straffregistret har godtagits av *riksåklagarämbetet*, *fångvårdsstyrelsen*, *länsstyrelsen i Jämtlands län* och *barnvårdsnämnden i Malmö*. *Fångvårdsstyrelsen* har upplyst att — med hänsyn till det relativa fåtal bötesdomar som för närvarande registreras i straffregistret — förslagets genomförande icke kommer att nämnvärt påverka arbetsbördan vid registret.

I motsats till nu nämnda myndigheter har *Föreningen Sveriges häradshövdingar*, *Föreningen Sveriges landsfiskaler*, *landsfogden i Uppsala län* samt *stadsfiskalen Asplund* hävdade, att den hittillsvarande registreringen av bötesdomar bör bestå. Jämväl *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* anser, att registreringen av bötesdomar under alla förhållanden bör bibehållas i hittillsvarande omfattning. Föreningen framhåller, att en utslutning av bötesdomarna ur straffregistret kan leda till att åklagarna regelmässigt rekvirerar och återopar utdrag ur centrala polisregistret, vilket både för sistnämnda register och för den registrerade är en nackdel.

Flera remissmyndigheter har uttalat sig för att bötesdomar bör antecknas i straffregistret i större utsträckning än enligt gällande lag. Sålunda anser *hovrätten för Nedre Norrland*, att registrering bör ske i samma utsträckning som utredningen föreslagit beträffande centrala polisregistret och alltså avse — förutom domar å 60 dagsböter eller däröver för brott mot 12, 20, 21, 22 eller 23 kap. strafflagen — domar å minst 60 dagsböter för miss-

handel eller annat brott, som innefattar våld å person eller hot om sådant våld, samt alla domar för brott mot 18 kap. 13 § strafflagen. *Föreningen Sveriges landsfogdar* har — under erinran om att enligt utredningens förslag straffregisterutdrag skall ersätta av polismyndighet utfärdade vandelsintyg — föreslagit att i registret upptages förutom de nyss nämnda kategorierna jämväl domar å böter, som ådömts med tillämpning av allmänna straffnedsättningsregler för brott, varå enligt lag kan följa fängelse. Liknande åsikter om den omfattning registreringen lämpligen bör ha framföres av *landsfogden i Stockholms län*, *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* och *Föreningen Skaraborgs läns landsfiskaler*.

Stockholms rådhusrätt bemöter utredningens förslag att slopa registreringen av bötesdomar, som ådömts med tillämpning av 5 kap. 2 § strafflagen. Enligt rådhusrättens mening kan det i det särskilda fallet vara av stor betydelse att få kännedom om att tilltalad underårig tidigare begått brott som kan föranleda frihetsstraff, och frekvensen av nu ifrågavarande domar bör därför icke inverka på spörsmålet, huruvida det finns anledning att registrera dem.

Utredningens uppfattning att det icke kan anses påkallat att införa registrering av åtalseftergifter i straffregistret delas av *länsstyrelsen i Jämtlands län* och *landsfiskalen i Ströms distrikt*. Länsstyrelsen har anmält tveksamhet i frågan men har fäst avgörande vikt vid att fördelarna med en central registrering icke kan förväntas bli så stora, att de motiverar den vidlyftiga administrativa apparat, som en dylik registrering skulle innebära. Liknande synpunkter har anförts av *barnavårdsnämnden i Halmstad*, *Överståthållarämbetet*, *statsåklagaren i Stockholm* och *statens socialvårdskonsulent i nionde distriktet*, som i och för sig förordat en central registrering av ifrågavarande beslut, anser dock icke att registreringen bör ske i straffregistret.

I motsats härtill har flera remissmyndigheter ansett, att registrering i allmänna straffregistret av beslut om åtalseftergift är påkallad. Dit hör *riksåklagarämbetet*, *hovrätten för Nedre Norrland*, *Stockholms rådhusrätt*, *Föreningen Sveriges häradshövdingar*, *Föreningen Sveriges landsfiskaler*, *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* samt *landsfogdarna i Stockholms, Uppsala* och *Hallands län*. *Statsåklagarna i Göteborg* och *Malmö* uttalar, att registreringen i första hand bör ske i centrala polisregistret och i allmänna straffregistret endast för den händelse förstnämnda registrering icke skulle anses ändamålsenlig.

Riksåklagarämbetet har anfört:

Utredningen har — — — uttalat, att det icke kunde förnekas, att en registrering av åtalseftergifter i straffregistret skulle medföra bättre garantier för att upplysningar om tidigare åtalseftergifter bleve fullständiga och korrekta. I detta hänseende har utredningen bland annat framhållit, att det på grund av avsaknaden av en central registrering understundom kunde inträffa att i ett åtalseftergiftsärende tidigare åtalseftergifter varken komme till polisens eller åklagarens kännedom, att en underlåten registrering medförde risk för att utredningen i ett brottmål icke lämnade domsto-

len full klarhet om alla kriminalitetsyttringar av den misstänkte samt om myndigheternas reaktion i varje särskilt fall *samt att* det nuvarande systemet med införskaffande av upplysningar från olika håll innebure en viss belastning för åklagarna. Vad utredningen sålunda anfört innebär enligt ämbetets mening välgående skäl för en central registrering av åtalseftergifterna. På grund härav och då några nackdelar med en central registrering icke torde föreligga — sådana ha ej heller åberopats av utredningen — föreslår ämbetet — — — att registrering sker i det centrala polisregistret och det allmänna straffregistret.

Stockholms rådhusrätt har ingående redovisat skälen för sin ståndpunkt och därvid framhållit dels vikten av att åklagare och domstolar erhåller kännedom om den brottsliges tidigare kriminella belastning, dels de med avsaknaden av en central registrering förenade nackdelarna. Rådhusrätten anför:

Frågan huru samhället skall komma till rätta med den stegrade ungdomsbrottsligheten har länge varit föremål för offentlig diskussion. Även om meningarna därvid i olika avseenden varit delade, torde enighet dock råda dels beträffande betydelsen av att samhällets ingripande sker snabbt och dels i fråga om angelägenheten av att man, då en reaktionsform i visst fall visat sig verkningslös, prövar en annan. En förutsättning för att de myndigheter som i första hand har att besluta om reaktionsform i det särskilda fallet, d. v. s. åklagare och domstolar, skall kunna tillämpa angivna principer är att de erhåller kännedom om huruvida den brottslige tidigare är kriminellt belastad och i så fall i vilken omfattning. Om en åklagare, som har att pröva fråga om åtalseftergift eller om anhållande eller häktning av underårig, icke erhåller kännedom om att vederbörande redan i anledning av brott varit föremål för korrektionsåtgärd, kommer den brottslige att bedömas såsom en förstagångsförbrytare. Detta kan leda till att den unge trots att det är fråga om återfall erhåller en påföljd av så lindrig art, att den kan av honom tagas till intäkt för den stundom framförda uppfattningen, att brott icke medför någon beaktansvärd påföljd. Det kan också leda till att en adekvat behandling icke hinner insättas i tid till förhindrande av att den unges brottslighet antager en grövre karaktär. Kännedom om tidigare meddelad åtalseftergift utgör vidare en förutsättning för en riktig tillämpning av föreskrifterna angående återkallande av åtalseftergift. Slutligen är kännedom om tilltalads tidigare kriminella belastning av avgörande betydelse för domstolens möjlighet att träffa riktiga beslut i mål mot underårig lagöverträdare.

Rådhusrätten uttalar vidare, att det — i motsats till vad utredningen synes antaga — ej är tillräckligt väl sörjt för att åklagare och domstolar erhåller kännedom om åtalseftergifter, som meddelats på annan ort. Det förekommer sålunda, att domstolen får kunskap om sådant förhållande mer eller mindre av en slump. Då uppgifter om åtalseftergifter förekommer i domstolsakterna, är de ofta alltför knapphändiga för att kunna läggas till grund för rättens avgörande. Tidsödande kompletteringar måste ofta göras. Mot en registrering i straffregistret har utredningen — förutom antagandet att sådana avgöranden blir kända även utan registrering — ej åberopat annat skäl än att registrering skulle strida mot den av utredningen uppställda principen i fråga om straffregistrets innehåll. Enligt rådhusrät-

tens mening väger emellertid de praktiska synpunkterna tillräckligt tungt för att motivera att avsteg göres från denna princip. De i betänkandet återgivna invändningar, som av strafflagberedningen gjorts mot central registrering av åtalseftergifterna — att de brott, som föranlett åtalseftergift, ofta ej skulle inflyta i straffregistret om den brottslige lagfördes för dem samt att det, som stode att vinna med central registrering, icke syntes motivera de ansenliga kostnader, som skulle vara förenade härmed — förlorar i betydelse om registreringen, på sätt rådhusrätten vill föreslå, begränsas till att avse beslut om åtalseftergift för brott, som kan föranleda frihetsstraff. Vidare kommer kostnaderna för registreringen i straffregistret mer än väl att uppvägas av de arbetsbesparingar, som torde uppkomma hos olika myndigheter, i första hand åklagare, domstolar och socialvårdsorgan, men även för företrädare för kriminalstatistik och kriminologisk forskning.

Föreningen Sveriges häradshövdingar har betonat, att genom registrering i straffregistret åklagaren och därmed domstolen med större säkerhet och snabbare än nu sker skulle få vetskap om och tillgång till tidigare utförd barnavårdsnämnds- och annan personundersökning, som ju har väsentlig betydelse för den individuella behandlingsformen av den unge.

Föreningen Sveriges landsfiskaler har framhållit, att underlåtenhet att registrera åtalseftergifter i straffregistret skulle resultera i att utdrag ur registret för vandelsupplysning kan bli vilseledande. Liknande synpunkter har anförts av *landsfogden i Stockholms län*, vilken samtidigt påpekat, att — därest utredningens förslag att i utdrag till enskilda aldrig skall medtagas anteckning om gärning, som begåtts före 18 års ålder, genomföres — hänsynen till den enskilde icke torde kunna åberopas som skäl mot registrering av åtalseftergifterna i straffregistret.

Stadsfiskalen Mattsson har i förevarande fråga anført, att åklagare och domstolar i de fall, då de inhämtar yttranden från barnavårdsnämnden, i regel torde få kännedom om tidigare meddelad åtalseftergift, varför registrering i straffregistret för dessa fall icke synes nödvändig. Annorlunda förhåller saken sig emellertid i fråga om ungdomar, som ställes inför rätta efter fyllda 18 år. I dessa fall är det icke alls säkert, att något yttrande inhämtas från barnavårdsnämnden, och man kan icke vara övertygad om att en tidigare åtalseftergift framgår av personundersökningen. Vidare fordrar rättvisesynpunkten att, om man underlåter att registrera åtalseftergifterna, man ej heller registrerar villkorliga domar beträffande ungdomar under 18 år.

Riksåklagarämbetet, hovrätten för Nedre Norrland, Stockholms rådhusrätt, Föreningen Sveriges häradshövdingar, Föreningen Sveriges landsfiskaler, Föreningen Skaraborgs läns landsfiskaler samt landsfogdarna i Uppsala och Hallands län har, samtidigt som de förordat registrering av beslut om åtalseftergift, angivit att icke alla sådana beslut bör registreras. Enligt *riksåklagarämbetets* mening är det uppenbart, att en person, som icke skulle ha registrerats, därest åtal skett, icke heller bör registreras, om åtalseftergift beviljas honom. *Hovrätten för Nedre Norrland* har från registrering velat undantaga fall, då förseelsen kan bedömas som ringa.

Problemen beträffande registrering av beslut om åtalseftergift har av åtskilliga remissorgan dryftats i anslutning till utredningens förslag, att sådana beslut ej heller skall registreras i det centrala polisregistret. Av remissorganen har endast ett fåtal anslutit sig till utredningens uppfattning, att dylik registrering icke är påkallad. De övriga har uttalat sig för att registreringsfrågan bör lösas i enlighet med det av överdirektören von Sydow särskilt avgivna yttrandet.

De myndigheter, som anslutit sig till den av utredningen intagna ståndpunkten, är i främsta rummet *socialstyrelsen* och *länsstyrelsen i Jämtlands län*. Även en minoritet inom *Stockholms stads barnavårdsnämnd* samt *barnavårdsnämnden i Halmstad* har uttryckt samma uppfattning. *Socialstyrelsen* vitsordar, att det nuvarande systemet icke fungerar helt tillfredsställande, men anser, att rättelse bör kunna ske på annat sätt än genom att besluten införes i det centrala polisregistret, främst genom förbättrad kontakt mellan de olika barnavårdsnämnder, som tagit befattning med den underårige.

Ur yttrandena från de remissorgan, som ställt sig kritiska till förslaget att ej medtaga åtalseftergiftsbeslut i det centrala polisregistret, kan följande allmänna synpunkter ha intresse också då fråga är, huruvida beslut om åtalseftergift bör registreras i ett allmänt kriminalregister.

Föreningen Sveriges landsfogdar har påpekat det inkonsekventa i att utredningen föreslagit, att villkorlig dom skall registreras utan undantag för unga lagöverträdare, men från registrering velat utesluta bl. a. åtalseftergifter enligt 1944 års lag. Visserligen kan det sägas, att utredning till bedömande av åtalsfrågan beträffande lagöverträdare under 18 år kan inhämtas från vederbörande barnavårdsnämnd. För en säker och snabb undersökning om tidigare brottslighet torde dock ett centralt register vara att föredraga. Behovet av ett centralt register över åtalseftergifter torde kanske främst göra sig gällande, när det gäller brottsfall med gärningsmän i årgångarna närmast över 18 år. — Skillnaden i registreringshänseende mellan åtalseftergifter och villkorliga domar har understrukits jämväl av *landsfogden i Stockholms län* samt av *statsåklagaren i Stockholm*, som därjämte framhållit vikten för åklagare av att snabbt och tillförlitligt erhålla kännedom om meddelade åtalseftergifter. Detta är enligt statsåklagaren av betydelse ej blott för att avgöra frågan, om åtal skall väckas eller åtalseftergift meddelas, och för att bedöma, huruvida tidigare meddelad eftergift skall återkallas, utan också för att pröva om anhållande skall ske eller häktning begäras.

Svårigheterna att utan tillgång till ett centralt register få tillförlitliga uppgifter om unga lagöverträdarens tidigare kriminella belastning och olägenheterna med den nu gällande ordningen har understrukits av såväl domstolar och åklagarmyndigheter som ett par socialvårdsorgan, nämligen *Stockholms stads barnavårdsnämnd* och *statens socialvårdskonsulent i nionde distriktet*. *Socialvårdskonsulenten* anser, att åtalseftergifter icke bör införas i det allmänna straffregistret, så som detta f. n. är uppbyggt. Då riksåklagarämbetet erhåller del av samtliga åtalseftergifter och då ämbetet är den myndighet,

som kan överpröva beslut jämlikt 1944 års åtalseftergiftslag, synes det socialvårdskonsulenten lämpligt, att riksåklagarämbetet handhar förandet av ett register över åtalseftergifter.

Ett par remissorgan har ifrågasatt riktigheten av utredningens uttalande, att generell registrering av besluten om åtalseftergift skulle innebära en vidlyftig administrativ apparat. Sålunda har *poliskammaren i Stockholm* påpekat, att beträffande samtliga åtalseftergifter skyldighet redan föreligger att å särskilt formulär till statistiska centralbyrån inge rättsstatistiska uppgifter. Å detta formulär skall alla erforderliga identifieringsdata upptagas, varför formuläret torde vara tillfyllest även för central registrering. Att vid utskrift av formuläret taga ytterligare ett exemplar för det centrala polisregistrets räkning torde icke vara förenat med någon större omgång.

De flesta remissorgan, som uttalat sig för registrering i centrala polisregistret av beslut om åtalseftergift, har emellertid tillika förordat viss begränsning i registreringen, varvid de i flertalet fall anslutit sig till den av överdirektören von Sydow framförda meningen, att från registrering bör uteslutas sådana beslut som har avseende å ringa brott, vilka uppenbarligen skett av okynne eller förhastande. En efter dylika grunder genomförd begränsning har dock kritiserats av *länsstyrelsen i Jämtlands län*, som framhållit, att ett på så vaga regler grundat registreringssystem icke kan anses tillfredsställande.

Registrering i allmänna straffregistret av domar varigenom domstol med stöd av 1952 års lag överlämnat till barnavårdsnämnd att vidtaga åtgärd för unga lagöverträdare om händertagande för samhällsvård har förordats av åtskilliga remissmyndigheter, bland dem *riksåklagarämbetet*, *hovrätten för Nedre Norrland*, *länsstyrelsen i Jämtlands län*, *Stockholms rådhusrätt*, *Föreningarna Sveriges häradshövdingar*, *Sveriges stadsdomare*, *Sveriges landsfiskaler* och *Sveriges stadsfiskaler* samt *landsfogden i Stockholms län*. *Statsåklagaren i Stockholm* har ansett registrering i straffregistret kunna underlåtas, om den i stället sker i det centrala polisregistret.

Riksåklagarämbetet anser utredningens avvägning av de med registrering förbundna för- och nackdelarna ej vara riktig. Ämbetet anför härom:

Såsom utredningen framhållit kan det ej uteslutas, att avsaknaden av en central registrering kan få till följd, att domstol, åklagare eller socialvårdsorgan vid återfall i brott av den dömda ej erhåller kännedom om att en dom å överlämnande till samhällsvård tidigare meddelats beträffande honom. Särskilt med hänsyn till att det här i allmänhet rör sig om grov brottslighet måste det angivna förhållandet anses innebära en allvarlig olägenhet. — — Det må i detta sammanhang framhållas, att antalet domar å överlämnande till samhällsvård kraftigt stegrats, från 60 år 1954 till 383 år 1959. För en central registrering tala jämväl rättvisesynpunkter. Om t. ex. en nittonårig rånare överlämnas till samhällsvård, medan en jämnårig kamrat, som mottagit en del av det stulna, får villkorlig dom för häleri, torde det icke kunna anses tillfredsställande, att häleren men icke rånaren på grund av brottslighet blir förhindrad att erhålla inresevisum till Förenta Staterna. Några egentliga olägenheter av en central registrering beträffande dessa domar ha ej påvisats av utredningen och synas ej heller föreligga.

Liknande synpunkter har anförts av *Stockholms rådhusrätt, länsstyrelsen i Jämtlands län, Föreningen Sveriges stadsfiskaler och stadsfiskalen Mattsson*. I övrigt har för registrering av ifrågavarande domar åberopats motsvarande skäl, som anförts i fråga om registrering av åtalseftergifter.

Utredningens förslag att i lagen om straffregister skall intagas uttryckligt stadgande om att anmälan skall ske till registret, om resning beviljas i ett mål, har hälsats med tillfredsställelse av *fångvårdsstyrelsen*. När sådant beslut anmäls till registret, har enligt praxis, åtminstone under senare år, anteckning därom skett i utfärdade straffregisterutdrag.

Statsåklagaren i Göteborg har ifrågasatt, om icke jämväl förvandlingsstraff för böter borde intagas i straffregistret. Icke sällan inträffar det bekräftande samme person att olika bötesbelopp förvandlas kort tid efter varandra. I sådant fall bör domstolen vid det senare beslutet äga uppgift om det tidigare ådömda förvandlingsstraffet. I motsats härtill har *riksåklagarämbetet* hävdlat att tillräckliga skäl icke föreligger för registrering av förvandlingsstraff.

Nordiska straffrättskommittén m. m.

Även om de straffrättsliga påföljdssystemen i de nordiska länderna uppvisar en rad olikheter beträffande påföljdernas art och förutsättningarna för deras användning, råder inom kommittén i det stora hela enighet om avgränsningen av de uppgifter, som bör antecknas i de allmänna kriminalregistren. På två punkter av icke ringa betydelse har enighet emellertid ej kunnat nås om riktlinjerna för registreringen, nämligen beträffande bötesdomar och beslut om åtalseftergifter. Medan man från svensk sida anser, att sådana domar och beslut i princip icke bör antecknas i ifrågavarande register, är uppfattningen på dansk sida, att registrering bör ske i viss utsträckning. När det gäller åtalseftergifterna är man från finsk sida närmast beredd att sluta sig till den svenska ståndpunkten, medan den norska inställningen närmast svarar mot den danska. I fråga om registreringen av bötesstraff har man på finskt och norskt håll icke tagit någon mera bestämd ståndpunkt. Skiljaktigheterna inom kommittén på dessa punkter bottnar emellertid icke i några mera väsentliga meningsbrytningar om betydelsen av att i brottmål få kännedom om tidigare bötesdomar eller beslut om åtalseftergifter. De olika uppfattningarna gäller främst spørsmålet, huruvida erforderliga upplysningar i dessa hänseenden skall hämtas ur de allmänna kriminalregistren eller ur andra källor.

I anslutning till kommitténs överläggningar rörande straffregistrering har representanter för de nordiska ländernas justitiedepartement och registreringsmyndigheter dryftat det samarbete mellan länderna i fråga om straffregistrering, som avses skola inledas samtidigt med det nordiska samarbetet i fråga om straffverkställighet m. m. Enligt de för varje land föreslagna lagarna om sådant samarbete kommer man att kunna från ett nordiskt land till ett annat överflytta verkställighet av frihetsstraff och ekonomiska brottspåföljder, övervakning beträffande villkorligt dömda samt tillsyn beträf-

fande villkorligt frigivna. Lagstiftningen skall därjämte möjliggöra, att villkorlig dom, som meddelats i ett av de i samarbetet deltagande länderna, förklaras förverkad i vilket som helst av de andra. Detsamma skall gälla i fråga om villkorlig frigivning.

Man har under de nordiska överläggningarna enats om den huvudprincipen, att i varje nordiskt lands kriminalregister bör finnas fullständiga registeranteckningar beträffande det egna landets medborgare samt beträffande domar och beslut, som antingen meddelats i det landet eller göres till föremål för verkställighet där och är av beskaffenhet att skola registreras i kriminalregister.

Det må i detta sammanhang även nämnas, att den i Strasbourg den 20 april 1959 dagtecknade europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål innebär viss skyldighet för konventionsstaterna att sinsemellan utväxla registeruppgifter.

Departementschefen

Såsom jag tidigare framhållit bör det allmänna kriminalregistrets innehåll i princip begränsas till uppgifter, som erfordras för att tillämpa straffrättens regler om återfall i brott, brottskonkurrens och förverkande av anstånd samt för att bedöma, huruvida formella villkor föreligger för tillämpning av viss påföljd. Avgränsningen av de påföljder, som skall antecknas i registret, får alltså ske med utgångspunkt härifrån. I enlighet med vad jag tidigare anfört, bör dock avvikelser kunna ske från den angivna principen, om vägande skäl talar härför. Vid remissbehandlingen av utredningens förslag har beträffande registreringens omfattning framträtt olika meningar endast såvitt avser bötesdomar, beslut om åtalseftergift och domar om överlämnande till samhällsvård av unga lagöverträdare.

Den registrering av bötesdomar, som nu förekommer i straffregistret, är i huvudsak betingad av de gällande återfallsreglerna i strafflagen. Så länge dessa regler gäller oförändrade, torde även den därav föranledda registreringen böra bibehållas. Frågan om registrering av bötesdomar kommer emellertid i ett nytt läge vid genomförande av brottsbalken. I brottsbalken har nämligen återfallsreglerna givits sådan utformning, att domar å böter icke längre kommer att vara återfallsgrundande. Jag vill mot bakgrunden härav i detta sammanhang redogöra för min uppfattning om behovet av att — efter brottsbalkens ikraftträdande — anteckna bötesdomar i det allmänna kriminalregistret. Detta är så mycket mera påkallat som vid remissbehandlingen av utredningens förslag yrkanden framförts om en mera omfattande registrering av bötesdomar än som nu sker i straffregistret.

Upplysningar om tidigare ådömda bötesstraff kan utan tvivel stundom vara av intresse för såväl åklagare som domstolar. Därmed är emellertid icke sagt, att detta intresse behöver tillgodoses genom anteckningar i kriminalregistret. I den mån upplysningarna är av betydelse vid efterspaning av brottslingar — såsom kan vara fallet exempelvis när fråga är om sedlig-

hetsbrott — bör de i stället kunna hämtas ur de polisiära registren. De upplysningar, som kan utläsas ur dessa register, kan även få betydelse i brottmål vid val av reaktionsform eller vid straffmätning. Något hinder föreligger givetvis icke för åklagaren att i brottmålet åberopa även andra uppgifter om tidigare ådömda straff än sådana som finns antecknade i kriminalregistret. Såsom upplysningskälla kan åklagaren härvid använda ej blott polisiära register utan även andra register, där anteckning sker om ådömda brottspåföljder. Jag åsyftar härvid närmast kontrollstyrelsens register rörande fylleri och vissa andra brott och de hos överståthållarämbetet och länsstyrelserna förda körkortsregistren.

De möjligheter, som sålunda står åklagare och domstolar till buds att införskaffa erforderliga upplysningar om tidigare ådömda bötesstraff, torde i stort sett få anses vara tillfyllest. Att därutöver i det allmänna kriminalregistret införa en registrering av bötesdomar, som icke betingas av återfallsbestämmelser eller liknande regler, finner jag icke vara påkallat. Den vinst, som en sådan registrering skulle kunna tänkas medföra, torde ej uppväga den därmed förenade administrativa bördan. Jag vill för övrigt peka på svårigheten att skilja ut vissa kategorier av bötesdomar, som skulle vara så betydelsefulla för valet av reaktionsform eller straffmätningen vid återfall i brott, att de i motsats till andra bötesdomar bör registreras i kriminalregistret; någon allmän anteckning däri av bötesstraff kan det uppenbarligen icke bli tal om.

Med hänsyn till det anförda kan jag icke biträda tanken på en utvidgad registrering av bötesdomar i förevarande register utan anser tvärtom att, när brottsbalken med de ändrade återfallsreglerna träder i kraft, sådana domar över huvud taget ej bör antecknas i registret. Frågan härom torde få upptagas vid utarbetandet av följdändringarna till brottsbalken. Intill dess vill jag förorda, att bötesdomar registreras i samma utsträckning som för närvarande. Även böter, som ådömts med tillämpning av straffnedsättningsreglerna i 5 kap. 2 och 6 §§ strafflagen torde alltså tills vidare böra antecknas i kriminalregistret.

Med särskilt eftertryck har remisskritiken riktat sig mot utredningens åsikt, att beslut om åtal eftergift ej skall registreras. De resonemang, som därvid förts och som närmast avser beslut enligt 1944 års lag om eftergift av åtal mot vissa underåriga, följer i flera hänseenden samma linjer som argumenteringen för att bötesstraff bör registreras i större utsträckning än nu sker. Från åklagar- och domstolshåll har särskilt framhållits det värdefulla i att uppgifter om en persons tidigare kriminalitet är så fullständiga och tillförlitliga som möjligt.

Otvivelaktigt är det av vikt att åklagaren redan på förundersökningsstadiet får veta huruvida den misstänkte fått åtal eftergift för tidigare brott. Detta har betydelse ej blott vid prövning, om åtal eftergift skall meddelas för det aktuella brottet eller tidigare meddelad åtal eftergift återkallas, utan också för frågor om tvångsåtgärder sådana som anhållande och häktning. För domstolen är uppgifter om förut meddelade beslut om åtal eftergift

främst av betydelse, då det gäller att bestämma påföljd för den aktuella brottsligheten. Men också på ett tidigare stadium, t. ex. för att avgöra om rättspsykiatrisk sakkunskap bör anlitas, kan det vara av vikt att äga kännedom om tidigare yttringar av kriminalitet hos den tilltalade.

Det synes mig därför uppenbart, att åklagare och domstolar bör ha möjlighet att erhålla upplysningar om beslutade åtalseftergifter. Åtskilliga beslut om åtalseftergift enligt 1944 års lag avser emellertid bagatellförseelser, som om de blivit föremål för lagföring endast skulle ha föranlett obetydliga bötesstraff. Intresset av att sådana åtalseftergifter bringas till deras kännedom, som senare har att taga befattning med vederbörande, kan icke anses vara så stort, att det motiverar en omfattande central registrering.

För närvarande registreras åtalseftergifter tämligen allmänt i de lokala polisregistren samt dessutom av vederbörande barnavårdsnämnder. Av flera remissvar framgår, att dessa icke närmare reglerade registreringsformer ej anses lika tillförlitliga som registrering i straffregistret. Åklagare och domstolar torde dock icke annat än undantagsvis ha kommit att sakna erforderliga uppgifter angående beslut om åtalseftergift. Frågan är då, huruvida man för att vinna en säkerhet, som täcker också vissa undantagsfall, skall utvidga det allmänna kriminalregistret till att omfatta sådana beslut. Jag kan trots remisskritiken icke finna, att det skulle vara nödvändigt att av denna anledning bryta den princip, som enligt vad jag tidigare anfört anger den naturliga gränsen för det allmänna kriminalregistrets område, nämligen att registret bör innehålla endast sådana uppgifter som är nödvändiga för tillämpningen av vissa straffrättsliga regler. Såväl principiella som praktiska skäl talar emot en dylik utvidgning av den nuvarande straffregistreringen. Risken för att tidigare meddelat beslut om åtalseftergift stundom kan förbli okänt för åklagare eller domstol motiverar enligt min mening icke en allmän anteckning av sådana beslut i kriminalregistret. I fall av svårare asocialitet torde med hänsyn till de då oftast omfattande personutredningarna denna risk vara obetydlig. Är åter fråga om personer, som i mindre utsträckning blivit socialt belastade, kan några allvarigare vådor knappast tänkas uppkomma av att ett åtalseftergiftsbeslut ej blir känt för åklagare och domstol. I de allra flesta fall torde det för övrigt ej vara förenat med alltför stort besvär för åklagaren att genom polis- och barnavårdsregister få riktiga och fullständiga uppgifter om dessa beslut.

Min uppfattning är att de olägenheter, som kan vara förbundna med det nuvarande systemet för redovisning av beslut om åtalseftergift, ej väger tyngre än fördelarna av att dessa beslut lämnas utanför kriminalregistret. Jag vill här framhålla, att de i det föregående berörda fördelarna av en begränsning av registrets innehåll har särskild betydelse i de fall som nu avses. Den omständigheten att uppgifter om åtalseftergift hålles utanför kriminalregistret torde vara ägnad att underlätta återanpassningen av unga lagöverträdare, vilkas kriminalitet i det alldeles övervägande antalet fall är av övergående art, och motverka att lagöverträdelserna i fortsättningen tillmätas överdriven betydelse. Härmed är dock icke sagt, att ej en central registrering av beslut om åtalseftergift kan vara önskvärd från andra syn-

punkter, t. ex. för vården och behandlingen vid ungdomsvårdsskolorna eller för vetenskaplig forskning. I den mån sådana registreringsbehov förefinnes, får de dock tillgodoses på andra sätt än genom det allmänna kriminalregistret.

Jag ansluter mig alltså till den av utredningen uttalade åsikten, att beslut om åtalseftergift jämlikt 1944 års lag icke bör antecknas i straffregistret eller, såsom det kallas i den nu föreslagna lagen, det allmänna kriminalregistret. I enlighet med utredningens förslag bör ej heller åtalseftergift, som meddelas med stöd av annan lagstiftning, föranleda anteckning däri.

Domar, genom vilka överlämnats till barnavårdens organ att vidtaga åtgärder för unga lagöverträdarens omhändertagande för samhällsvård, torde i registreringshänseende böra behandlas på samma sätt som beslut om åtalseftergift. Även i fall, där åtalseftergift meddelats enligt 1944 års lag, kan nämligen sådant omhändertagande ha skett och legat till grund för beslutet att efterge åtal. Domar, som nu avses, antecknas lika litet som beslut om åtalseftergift i straffregistret, och jag är alltså icke beredd att förorda någon ändring härvidlag. Med stöd av 1952 års lag med vissa bestämmelser om påföljd för brott av underårig kan under vissa förutsättningar överlämnande till samhällsvård ske även beträffande den som är över 18 år, t. ex. när någon, som är intagen i ungdomsvårdsskola, rymt från skolan och i samband därmed begått brott. Någon särbehandling av dessa fall — där domen enligt såväl gällande rätt som brottsbalken kan föranleda förhöjt straff vid återfall i brott — bör emellertid enligt min mening ej övervägas. Den av mig förordade lösningen innebär, att i fortsättningen liksom nu samtliga fall, där åklagares eller domstols avgörande innebär att ansvaret för unga lagöverträdarens behandling lägges på barnavårdens organ, hålles utanför det allmänna kriminalregistret.

En följd av ett utvidgat registreringssamarbete med andra länder blir, att det svenska kriminalregistret kommer att i viss utsträckning tillföras uppgifter om domar och andra registreringsfakta, som härrör från utländska domstolar och myndigheter. I fråga om det planerade nordiska samarbetet beträffande verkställighet av straff m. m. är en sådan utökad registrering en nödvändig förutsättning för att samarbetet skall kunna fungera. De nordiska ländernas kriminalregister bör komplettera varandra på det sättet, att fullständiga registerupplysningar beträffande någon, som är medborgare i ett nordiskt land eller har hemvist där, alltid skall kunna fås i det landet. Det svenska kriminalregistret föreslås därför skola omfatta också uppgifter om övriga nordiska länders domar, beslut och andra åtgärder beträffande svenska medborgare och personer utan svenskt medborgarskap men med hemvist här i landet.

Den europeiska rättshjälpskonventionen medför vid svensk ratifikation av densamma, att vi får mottaga registerdata också från andra länder än de nordiska. Så sker redan för närvarande med stöd av vissa bilaterala över-

enskommelser med andra stater. Några regler om detta registermaterials användning finns emellertid icke. Om utväxlingen av registerupplysningar skall fylla den avsedda funktionen, bör de utifrån kommande registerupplysningarna infogas i vårt kriminalregister.

Beträffande alla utländska uppgifter, som lämnas till den svenska registreringsmyndigheten, torde böra gälla, att de skall föranleda anteckning i kriminalregistret endast i den mån deras innehåll motsvarar vad som gäller rörande anteckning av svenska domar. Sålunda får t. ex. uppgifter om bötesstraff för misshandelsbrott och om åtalseftergift lämnas utanför kriminalregistret.

Mot vad utredningen anfört om registrering av beslut om resning, dom efter sådant beslut och beslut om rättelse av dom eller beslut har jag icke något att invända. En uttrycklig regel om att rättelse skall anmälas torde alltså vara överflödig. Skäl att införa registrering av ovillkorliga förvandlingsstraff för böter anser jag ej föreligga. Det nuvarande stadgandet om registrering av domar å tvångsuppfostran bör givetvis utgå.

Ett genomförande av brottsbalkens påföljdssystem medför ändringar i registrerings omfattning. Som jag redan anfört torde, med hänsyn till återfallsreglernas ändrade utformning, anledning ej längre komma att finnas att anteckna domar å bötesstraff i kriminalregistret. Vad som skall registreras blir då domar eller beslut om fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsfängelse, internering och — så länge lösdrivarlagen gäller — tvångsarbete. Överlämnande till särskild vård torde, såsom av utredningen berörts, endast böra antecknas i begränsad omfattning.

Registreringens omfattning efter brottsbalkens ikraftträdande får närmare övervägas vid utarbetandet av följdändringarna till balken.

Avskiljande av uppgifter från registret

Utredningen

Utredningen redovisar till en början strafflagberedningens förslag i betänkandet Enhetligt frihetsstraff m. m. att sänka den nuvarande åldersgränsen för avskiljande av uppgifter ur registret från 90 till 70 år. Beredningen framhöll, att antalet för straffregisterbrott sakfällda inom åldersgruppen 60—90 år utgjorde ungefär en procent av hela antalet dylika sakfällda och att man med hänsyn till den låga siffran i och för sig kunde överväga att sänka åldersgränsen till 60 år. Emellertid bjöd enligt beredningens mening försiktigheten, att man stannade vid 70 år. För brott åtalade personer över sistnämnda åldersgräns var mycket få, och av åtalen resulterade endast en ringa del i ansvarspåföljd av beskaffenhet att böra antecknas i straffregistret. Från en annan synpunkt skulle, uttalade beredningen vidare, en sänkning av åldersgränsen få stor betydelse. Om man sänkte gränsen för avskiljande från 90 till 70 år, skulle straffregistret — under förutsättning av en jämn fördelning av materialet på samtliga åldersklasser — befrias från omkring 25 procent av sitt material. I realiteten torde dock utgallringen bli

något mindre. Minskningen i antalet rekvirerade utdrag skulle uppenbarligen bli ringa.

Under remissbehandlingen av strafflagberedningens betänkande vann förslaget att sänka ifrågasvarande åldersgräns till 70 år instämmanden från åtskilliga håll. Röster höjdes emellertid också för att stanna vid 80 år. Det framhölls därvid, att medellivslängden ökat, att många åldringar befinner sig vid fullgod vigör och att bl. a. trafikbrott och sedlighetsbrott ej sällan begås av äldre personer.

Kriminalstatistikutredningen förordade i sitt yttrande över strafflagberedningens förslag, att inträffade dödsfall skulle rapporteras till straffregistret för att en tillförlitlig återfallsstatistik skulle möjliggöras. Genom att uppgifter om dödsfall överlämnades antingen från folkbokföringens länscentraler eller från dåvarande pensionsstyrelsen, skulle utsorteringen av akterna regelmässigt kunna ske vid den registrerades död. Därigenom skulle en kraftig beskränkning av antalet registerakter uppnås.

Utredningen har funnit de skäl beaktansvärda, som flera remissorgan anfört mot strafflagberedningens förslag att straffuppgift skall avskiljas ur registret, redan när 70 år förflutit från den registrerades uppgivna födelseår. Att bibehålla 90-årsgränsen finner utredningen visserligen icke påkallat men anser försiktigheten bjuda, att gränsen icke sättes lägre än vid 80 år.

Utredningen har vidare förordat, att registeruppgifter avskiljes — förutom, såsom för närvarande, när den registrerade av högre rätt frikänts eller dömts allenast till påföljd, som icke skall antecknas i registret, när överrätt befriat från tvångsarbete och när den registrerade avlidit — då den registrerade efter resning frikänts eller dömts till påföljd, som icke skall vara antecknad i registret.

Yttrandena

Utredningens förslag har tillstyrkts av *Föreningen Sveriges landsfogdar*, varjämte *landsfogden i Stockholms län* och *Föreningen Sveriges landsfiskaler* förklarar sig icke ha något att erinra mot detsamma.

Även *fångvårdsstyrelsen* har tillstyrkt, att uppgift i straffregistret avskiljes när 80 år förflutit från den registrerades uppgivna födelseår. Mot den av strafflagberedningen föreslagna åldersgränsen 70 år talar det förhållandet, att ett relativt stort antal förfrågningar göres hos straffregistret beträffande personer som fyllt 70 år. Det torde icke vara oväsentligt för domstolarna att också i dessa fall genom ett straffregisterutdrag snabbt kunna erhålla en överskådlig bild av den misstänktes kriminella belastning samt även vägledning till tidigare personutredningar utan onödig och tidsödande forskning.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har ifrågasatt om icke, med hänsyn till att kriminaliteten i de högsta åldersskikten har ringa praktisk betydelse, gränsen kunde sänkas ytterligare, därest tekniska fördelar av betydelse står att vinna. Man kunde då låta de personer kvarstå i registret, som där blivit antecknade under de senaste 5—10 åren före gallringen. I så fall skulle på

motsvarande sätt de personer över åldersstrecket, som antecknas i registret, kvarstå där i 5—10 år efter det senaste anteckning gjorts.

Riksarkivet har anfört, att tvekan synes kunna uppstå om innebörden av termen »avskilja»:

Är avsikten att handlingarna i fråga skola utgallras, d. v. s. förstöras, — — — bör detta klart utsägas med ordet *utgallra*. Är avsikten däremot att handlingar (registerkort eller dossierer) såsom inaktuella skola uttagas ur registret och placeras för sig i och för framtida förvaring eller utgallring efter viss tid, bör termen *avställa* användas, vilken av riksarkivet användes i dess allmänna anvisningar till den nya allmänna arkivstadga, som skall träda i kraft den 1 januari 1962. Är slutligen avsikten att ur registren borttaga vissa anteckningar, synes »avskilja» ej vara det bästa ordet.

Ändamålet med »avskiljandet», då den registrerade nått viss ålder eller avlidit, är att göra arbetet med registren lättare genom att deras omfång begränsas. Denna effekt torde kunna vinnas genom avställning utan samtidig utgallring. Avställning torde kunna ske tidigare än då vederbörande uppnår 80-årsåldern, eftersom handlingarna då finnas kvar och lätt kunna aktualiseras. Frågan om utgallring av de avställda korten och dossiererna bör prövas på samma sätt som andra utgallringsfrågor. — — — Utgallringsbestämmelser böra självfallet ej givas i lag.

Nordiska straffrättskommittén

Inom kommittén har man dryftat frågan om att från straffregistren avlägsna upplysningar om personer, som har avlidit. I samband därmed har också nämnts, att det bör ske en liknande begränsning av registrens innehåll beträffande personer, vilka uppnått 80 års ålder. Det har dock icke givits uttryck åt något definitivt gemensamt ställningstagande till dessa spörsmål, vilkas lösning delvis beror på de tekniska möjligheterna att avlägsna upplysningar från vederbörande lands register.

Departementschefen

Under de drygt sextio år, som förflutit sedan det allmänna straffregistret inrättades, har detta vuxit till en omfattning, som försvårar dess förvaring och rationella användning. Antalet straffregisterakter anges av utredningen till omkring 270 000. Dessa akter, som består av inkomna uppgifter inlagda i omslag, förvaras i kapslar, var och en rymmande 100 akter. Akterna är kronologiskt och ej alfabetiskt uppställda; eftersökning i registret sker med hjälp av ett ledkortsregister, som enligt utredningen inklusive hänvisningskort omfattar cirka 400 000 kort. Någon systematisk utsortering av sådana akter, som enligt gällande bestämmelser skall avskiljas från registret, har aldrig skett.

Det är uppenbart, att detta från kontorsteknisk synpunkt föråldrade och opraktiska registreringsystem med det snaraste måste omläggas, om ej registret skall spränga tillgängliga utrymmen och bli än mera ohanterligt. Vad som kan göras för att rent tekniskt modernisera registret torde få övervägas i administrativ ordning. Det kan nämnas, att statskontoret enligt uppdrag av Kungl. Maj:t den 13 april 1962 i samråd med fångvårdsstyrelsen ut-

arbetat förslag till en teknisk omläggning av straffregistreringen. I förevarande sammanhang måste emellertid uppmärksammas den rättsliga grundvalen för registrets omfattning.

Vid bedömning av frågan, i vilka fall registeruppgifter skall avskiljas från registret, kan man med hänsyn till vad nyss sagts icke bortse från synpunkter som gäller registrets hanterlighet. En begränsning av dess omfång får å andra sidan icke drivas så långt, att den praktiska användbarheten minskas genom att nödvändiga uppgifter ej kan erhållas ur registret. Hänsyn måste emellertid också tagas till en synpunkt, som icke direkt tar sikte på registrets omfång och tekniska gestaltning men som har stor principiell vikt, nämligen spörsmålet i vilken utsträckning det är rimligt, att anteckningar kvarstår i registret för att finnas tillgängliga vid efterforskning rörande viss bestämd person.

I några fall är det lätt att taga ställning till sistnämnda spörsmål. Att registeranteckningar skall upphöra att ingå i registret, när de avser avlidna, torde vara självklart. Jag bortser då tills vidare från det intresse sådana anteckningar kan ha för den vetenskapliga forskningen. Vidare är det naturligt, att uppgifter om ådömd påföljd avskiljes från registret, då den registrerade befrias från påföljden genom beslut av högre instans eller efter resning. Likaledes bör anteckning om påföljd utgå, då visserligen befrielse från påföljd på sätt nyss angivits ej inträder men det nya beslutet innebär att påföljden får sådan karaktär, att den i och för sig ej skall registreras.

Den åldersgräns, 90 år, som för närvarande gäller för avskiljande av uppgifter ur straffregistret, utesluter självfallet varje praktisk möjlighet att registeruppgifter kommer att utsorteras, medan de fortfarande är av intresse för åklagare och domstolar. Denna gräns bör otvivelaktigt kunna sänkas. Sättes den till 70 år, skulle resultatet enligt de gjorda beräkningarna bli en i och för sig önskvärd kraftig reduktion av registrets omfattning. Med hänsyn till vad som blivit upplyst om det praktiska behovet av uppgifter också beträffande högre åldersgrupper synes dock på sätt utredningen föreslagit ifrågavarande gräns böra dragas vid 80 år.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har föreslagit en längre gående sänkning av åldersgränsen, varvid denna skulle kombineras med en spärregel som anknyter till tidpunkten för anteckning i registret. Denna tanke torde få ses som en del av den större frågan, om man vid sidan av den absoluta åldersgränsen bör införa ett system, som innebär att anteckning i registret får utgå sedan viss tid förflutit från dess införande däri. Till detta spörsmål återkommer jag i det följande.

Såsom riksarkivet påpekat bör gallringsbestämmelser ej ges i lag. Hur det skall förfaras med de uppgifter, som skall avskiljas från registret, får regleras i administrativ väg. Om utsorterade uppgifter skall förstöras eller förvaras särskilt för att finnas tillgängliga för vetenskaplig forskning, får övervägas under hänsynstagande såväl till materialets värde för forskningen som till befintliga förvaringsmöjligheter. För att ej i lagtexten föregripa detta ställningstagande bör arkivtermer sådana som utgallra och avställa undvi-

kas; jag har framför det nu begagnade ordet avskilja föredragit det mera neutrala uttrycket att uppgiften skall utgå.

Enligt 11 § första stycket lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar får uppgifter och anteckningar, som tillhör straffregistret, ej utlämnas i annat fall eller i annan ordning än straffregisterlagen anger. De uppgifter, som i enlighet med det anförda avskilts från registret, torde icke kunna sägas tillhöra detta och torde därför icke omfattas av sekretesskyddet. Några praktiska olägenheter härav torde hittills icke ha försports. Om emellertid utsortering ur det allmänna kriminalregistret kan ske mera kontinuerligt än som varit möjligt beträffande straffregistret och om de utsorterade uppgifterna förvaras i ordnat skick, måste klart anges, att ej heller detta material kan åtkommas annat än i enlighet med kriminalregisterlagens bestämmelser. I samband med att hänvisningen i 11 § av 1937 års lag ändras till att avse lagen om kriminalregister torde därför böra föreskrivas, att uppgifter och anteckningar, som tillförts detta register, är underkastade sekretesskydd.

Rehabilitering

Utredningen

Utredningen har tagit upp den av strafflagberedningen i betänkandet Enhetligt frihetsstraff m. m. väckta frågan, huruvida i svensk rätt bör införas någon form av rehabilitering, antingen så, att anteckning om de förhållanden, som anses ej längre böra bringas till myndigheters eller enskildas kännedom genom utdrag av straffregistret, avskiljes därur, eller så, att anteckningen ej medtages i utdrag, som lämnas ur registret, ehuru den fortfarande ingår i detta. Beredningen erinrade i detta sammanhang om den intressekollision, som föreligger i fråga om registreringens omfattning: å ena sidan önskemålet att domstolar och andra myndigheter förses med så fylliga uppgifter som möjligt angående den person, beträffande vilken åtgärd skall beslutas, och å andra sidan synpunkten, att det bör undvikas att menliga följder uppkommer för den enskilde genom att hans brott kommer till andras kännedom. För sin del ansåg beredningen, att anteckningarna borde stå kvar i registret men att man borde underlåta att i utdrag, som utfärdas efter viss tids förlopp, medtaga anteckning om sådant, från vilket vederbörande skall anses rehabiliterad. Sådan anteckning borde uteslutas ur utdrag till såväl myndigheter som enskilda. Dock gjordes undantag beträffande de för statistiska ändamål meddelade utdragen, vilka saknar namn å den registrerade och därför ej bör kunna leda till identifiering av denne.

Vad beträffar utdragen till domstolar, åklagare och andra myndigheter uttalade strafflagberedningen, att det i och för sig innebar en inkonsekvens att begränsa utdragen. Det kunde sålunda komma att inträffa, att reglerna i 4 kap. 14 § strafflagen eller i specialstraffrätten om förhöjt straff vid återfall i brott, trots att förutsättningar därför förelegat, icke tillämpades av den anledningen, att straffregisterutdraget saknade uppgift om straff som

kunnat grunda återfallsverkan. Några olägenheter för straffrättskipningen av utdragens ofullständighet ansåg beredningen dock knappast behöva uppstå. Vad särskilt återfallsreglerna angick, utgick beredningen från att de straff, om vilka anteckning ej kom att medtagas i utdrag, lika litet som för närvarande är fallet i fråga om så gamla straff skulle tillmätas straffhöjande verkan vid återfall, om de blev kända.

I fråga om utdrag till enskilda framhöll beredningen, att det förekommit, att personer som behövt utdrag ur straffregistret för visst ändamål — vanligen för att företes inför utländsk myndighet — ej vågar begära sådant utdrag, därför att de flera årtionden tidigare erhållit villkorlig dom för en tämligen obetydlig förseelse, som föranlett anteckning i straffregistret. I den mån den utländska myndigheten vidhållit sin begäran om straffregisterutdrag har vederbörande fått avstå från det tillämnade företaget — resa, bosättning utomlands o. s. v. — ofta med rättsförlust som följd. Stundom har dessa konsekvenser tett sig upprörande och orimligt hårda.

Strafflagberedningens förslag upptogs positivt av åtskilliga remissorgan, som fann en ändring angelägen framför allt med hänsyn till de dömdas socialisering. I andra yttranden åter betonades det allmänna intresset av att i straffrättskipningen fullständig och noggrann kännedom om den missänktes föregående kan vinnas. Vidare berördes de svårigheter, som ofullständiga straffregisterutdrag skulle medföra i fråga om tillämpningen av 4 kap. 3 och 14 §§ samt 5 kap. 18 § strafflagen. Genom tillgång till straffuppgifter också av äldre datum kunde i många fall kännedom vinnas om tidigare personundersökningar och rättspsykiatriska utlåtanden. I några remissyttranden uttalades, att uteslutning av uppgifter lämpligen kunde genomföras i vad gäller registerutdrag till enskilda.

Utredningen har i sitt betänkande tagit upp tanken, att registrerade belastningar efter vissa närmare angivna tidsfrister bör uteslutas, när det gäller registerutdrag till enskilda. Enligt utredningens förslag skall utdrag till enskilda få användas dels i situationer, där företeende av utdrag utgör villkor för inresa eller vistelse i annat land eller för rättslig ställning där, dels vid sökande av vissa befattningar i allmän eller enskild tjänst. För dessa fall finner utredningen det rimligt, att de hindrande verkningar, som en ådragen belastning kan medföra för tillstånd eller anställning, efter viss tid av straffri vandel bringas att upphöra.

Däremot anser utredningen försiktigheten bjuda, att den nuvarande ordningen bibehålles såvitt angår straffregisterutdrag till de rättsvårdande organen. Utredningen betonar det angelägna i att domstolar, åklagare och andra rättsvårdande myndigheter erhåller så fylliga uppgifter som möjligt angående den person, beträffande vilken åtgärd skall beslutas, och pekar på att nackdelar kan följa av att ifrågavarande myndigheters möjligheter att taga del av anteckningarna i straffregistret inskränkes. Dessutom menar utredningen, att ett system med uteslutning av uppgifter i utdrag till myndigheter svårligen kan leda till några påtagliga fördelar för den enskilde. Hinder

föreligger sålunda icke mot att inför domstol eller annat rättsvårdsorgan framlägga och åberopa i straffregisterutdrag utelämnade belastningar, om vilka kännedom kan ha vunnits genom personundersökning, polisiära register eller andra källor.

Utredningen ansluter sig med angivna begränsning till strafflagberedningens förslag i fråga om de uppgifter, som bör uteslutas ur registerutdrag, och de tidsfrister, som bör gälla för sådan rehabilitering. Förslaget innebär, att i utdrag till enskilda icke skall medtagas anteckning om villkorlig dom, när åtta år förflutit från domen, ungdomsfängelse, fängelse i högst ett år och tvångsarbete, när åtta år förflutit från verkställighetens slut, annat fängelsestraff å viss tid, när femton år förflutit från verkställighetens slut, samt förvaring eller internering, när femton år förflutit från utskrivningen. Förekommer två eller flera anteckningar i registret, bör samtliga medtagas i utdrag, om icke på grund av nyssnämnda regler var och en av dem skall uteslutas. Härutöver har utredningen föreslagit en allmän bestämmelse om att i de ifrågavarande utdragen aldrig skall medtagas anteckning om påföljd, som endast avser gärning, som begåtts innan den person utdraget avser fyllt aderton år. Med denna bestämmelse åsyftas, att unga lagöverträdare, som för brott dömts till påföljd vilken skall antecknas i straffregistret, vid sökande av tillstånd eller rättighet i utlandet eller vid sökande av anställning skall kunna få blanka straffregisterutdrag på samma sätt som de, vilka erhållit åtalseftergift eller efter sakerförklaring av domstol överlämnats till barnavården för tillrättaförande. Utredningen anser vidare, att jämväl anteckningar om straffriförklaring för brott bör kunna uteslutas ur utdrag till enskilda, lämpligen sedan tio år förflutit från domen.

Yttrandena

Utredningens förslag i förevarande hänseende har i alla delar tillstyrkts av *fångvårdsstyrelsen* och *statsåklagaren i Göteborg*.

Den kritik, som framförts vid remissbehandlingen, har främst gällt förslaget, att uteslutning av anteckningar skall ske i registerutdrag till enskilda men ej i utdrag till myndigheter. Sålunda har *1956 års eftervårdsutredning* framhållit, att anteckningarna i straffregistret blir av mindre värde ju längre tid som förflyter sedan de gjorts. Efter utgången av de tidsperioder, som angivits av utredningen, torde anteckningarna i praktiken vara utan betydelse för domstolar och åklagare. Det bör därför övervägas, om icke uppgifterna efter föreslagna tidsförlopp bör avskiljas från straffregistret eller — om de anses nödvändiga för statistiskt ändamål — i varje fall uteslutas vid utfärdandet av alla utdrag ur registret.

Sveriges advokatsamfund har förklarat sig biträda strafflagberedningens förslag och beträffande utdragen till de rättsvårdande myndigheterna yttrat:

Man kan — — — fråga sig om ett delgivande av äldre belastningar ur straffrättskipningssynpunkt har någon funktion. De uppgifter som enligt strafflagberedningens förslag skall uteslutas är av så gammalt datum att de icke rimligen bör ha någon betydelse för en straffrättslig bedömning. Den enskildes krav på att efter lång tid slippa offentligt konfronteras med en gammal straffdom måste enligt styrelsens mening vara vårt större beaktan-

de och kan icke negligeras. Utredningen har uttalat att hinder icke synes föreligga mot ett framläggande av i straffregisterutdrag utelämnade belastningar, varom kännedom kan ha vunnits genom personundersökning, polisiära kriminalitetsregister eller andra källor. Även om styrelsen är medveten om riktigheten av detta uttalande, torde man vara berättigad hysa den förhoppningen att ett genomförande av strafflagberedningens förslag kan komma att medföra en annan syn på äldre belastningar hos såväl åklagare som domstolar, så att ett återopande av dylika belastningar småningom kommer att helt upphöra. Detta önskemål är ur humanitär synpunkt synnerligen beaktansvärt.

Svenska socialvårdsförbundet har uttalat, att det utan tvivel torde vara av stor psykologisk betydelse, därest man för den dömde kan framhålla, att aneckningarna i straffregistret om hans brottsliga förfarande efter viss tid helt försvinner, om han sköter sig. Man borde därför taga under övervägande, om man icke kan efter viss tid ur straffregistret avskilja de för vederbörande graverande upplysningarna, därvid tiden får bestämmas så, att straffrättskipningens behov tillgodoses.

För uteslutning av aneckningar även i utdrag till myndigheter har också *hovrätten över Skåne och Blekinge* uttalat sig, varvid hovrätten framhållit, att det från principiell och praktisk synpunkt måste anses mindre tillfredsställande, att ett straffregisterutdrag beträffande samma person får olika innehåll beroende på det ändamål för vilket utdrag utfärdas. Hovrätten har ingen invändning mot rehabilitering i föreslagen utsträckning beträffande samtliga utdrag ur registret, detta dock under förutsättning att tidigare kriminalitet kan väntas bli tillbörligen beaktad vid personundersökning.

Hovrätten anför vidare att — om en återfallsregel sådan som den i 26 kap. 3 § brottsbalken föreslagna införes — det torde kunna stadgas, att endast de domar, vilka medtages i registerutdrag, skall beaktas vid prövning huruvida återfallsskärpning skall inträda.

För en till utdrag åt enskilda begränsad reform uttalar sig däremot *fångvårdsstyrelsen*. Styrelsen har visserligen från humanitär synpunkt och med hänsyn till resocialiseringen funnit starka skäl tala för en uteslutning efter viss tid av registrerade belastningar jämväl i straffregisterutdrag till de rättsvårdande organen. Fördelarna för den enskilde med ett sådant system synes styrelsen dock icke vara så påtagliga, eftersom de belastningar, om vilka här kan vara fråga, skulle ligga så långt tillbaka i tiden att de ändå knappast skulle tillmätas straffhöjande verkan. För den som har ansvaret för begärda straffregisterutdrag skulle det medföra en viss ökning i arbetsbördan, om en särskild granskning för utrönande av huruvida uteslutning av registrerade uppgifter kan ifrågakomma alltid blir erforderlig vid utfärdande av utdrag.

Föreningen Sveriges landsfogdar anser det självklart, att straffregisterutdrag till rättsvårdande myndigheter alltid skall vara fullständiga.

Utredningens förslag i fråga om de uppgifter, som bör uteslutas ur straffregisterutdrag, och de tidsfrister, som bör gälla härvid, har föranlett viss kritik. Sålunda har *poliskammaren i Malmö* ifrågasatt, huruvida de föreslagna bestämmelserna medför tillräcklig nyansering av de enskilda fallen.

Brottets art bör spela en roll i sammanhanget och de föreslagna tidsfristerna kan från denna synpunkt beträffande vissa brottstyper bedömas vara väl långa, beträffande andra återigen för korta.

Föreningen Sveriges häradsövdingar anser, att de angivna tiderna snarare är för korta än för långa. Av straffregisterutdraget bör — icke minst om det är avsett att företes för utländsk myndighet — genom hänvisning till lagen om straffregister eller annorledes framgå, att det icke är fullständigt. Beträffande anteckning om straffriförklaring för brott har föreningen förordat att, därest det icke låter sig göra att bestämma skilda tider med hänsyn till brottets art och sjukdomens tillfälliga eller bestående natur, sådan anteckning alltid skall medtagas i utdraget.

Den föreslagna bestämmelsen, att i straffregisterutdrag till enskilda aldrig skall medtagas anteckning om påföljd, som endast avser gärning som den registrerade begått innan han fyllt aderton år, har tilldragit sig särskild uppmärksamhet. *Stockholms rådhusrätt* framhåller, att man genom en sådan bestämmelse undviker, att den som erhållit villkorlig dom blir sämre ställd i anställnings- och emigrationshänseende än den som sakerförklarats enligt 1952 års lag med vissa bestämmelser om påföljd för brott av underårig. Enligt rådhusrättens mening är en dylik reform så angelägen, att den bör vidtagas omedelbart. Även efter en sådan reform skulle emellertid berörda ojämnheter i behandlingen komma att bestå beträffande å ena sidan lagöverträdare i åldern 18—21 år, som omhändertages inom barnavården, och å andra sidan personer i samma ålder, som erhåller villkorlig dom.

Kritik mot nu ifrågavarande bestämmelse har framförts av *hovrätten för Nedre Norrland*, *poliskammaren i Malmö* samt *Föreningen Sveriges landsfiskaler*. *Hovrätten* har framhållit, att straffregisterutdrag beträffande unga lagöverträdare därigenom måste bli missvisande eller värdelösa. Det synes hovrätten riktigare att också här kräva, att viss tid skall ha förflutit innan den registrerade uppgiften uteslutes. Tidrymden bör förslagsvis kunna begränsas till tre år. *Poliskammaren i Malmö* har anlagt liknande synpunkter och tillagt, att såsom vandelsbevis avsedda utdrag under inga omständigheter bör ges sådan avfattning, att den beträffande registreringsreglerna mer eller mindre okunnige bedömare förledes till missvisande slutsatser. *Föreningen Sveriges landsfiskaler* har understrukit det ansvar, som — när straffregisterutdragets funktion som vandelsintyg godtages — intygsgivaren har gentemot den, inför vilken intyget, d. v. s. utdraget, skall företes. Registeruppgift av vad slag det vara må bör enligt föreningens uppfattning icke uteslutas tidigare än efter åtta år. *Svenska socialvårdsförbundet* har för nu förevarande fall föreslagit en rehabiliteringstid av högst fem år.

Nordiska straffrättskommittén

Kommittén framhåller, att straffregisterutdrag icke generellt bör ges i form av fullständiga utskrifter av registrets innehåll beträffande de personer, som utdragen avser. För vissa ändamål är tillräckligt, att det meddelas uppgifter av mera begränsat innehåll. Det är en allmän erfarenhet, att fram-

för allt upplysningar om gamla domar och beslut kan vålla den registrerade onödig skada eller olägenhet, och bortsett från risken härför har man funnit riktigast, att i vissa sammanhang bortses från upplysningar, som det icke finns någon rimlig anledning att draga fram. Spörsmålet har särskild betydelse i fråga om utdrag, som är avsedda att tjäna till upplysning i anställnings- eller tillståndsärenden, där den anställande eller tillståndsgivande myndigheten kan komma att fästa avseende vid gamla belastningar, som förnuftigtvis icke längre bör lända den registrerade till skada.

Medan det sålunda råder enighet i kommittén om att både fullständiga och begränsade registerutdrag bör komma till användning, har man däremot icke kunnat enas om helt likartade riktlinjer beträffande den närmare regleringen härvidlag.

Man är inom kommittén ense om att ändamålet med utdragen i allmänhet talar med större styrka för fullständiga upplysningar, när utdragen är avsedda för de rättstillämpande myndigheterna inom straffrätten än när fråga är om utdrag till enskilda. Vidare är man ense om att vissa andra offentliga myndigheter än de rättstillämpande kan ha ett berättigat intresse av fullständiga upplysningar. Man är dock icke på alla håll inställd på att göra skillnad — eller göra skillnad på samma sätt — mellan myndigheter och enskilda eller mellan myndigheter av olika kategorier. Enligt ett i Finland föreliggande preliminärt utkast till nya registreringsbestämmelser begränsas utdragens innehåll efter vissa tidsfrister, och de begränsas därvid lika i förhållande till alla mottagare, myndigheter såväl som enskilda. Det föreliggande svenska utkastet innehåller regler, som medför en kraftigare begränsning av upplysningarna i utdrag till enskilda än i utdrag till myndigheter, men även i sistnämnda fall innebär utkastet, att utdragen upphör att vara fullständiga efter viss tids förlopp utan hänsyn till vilken myndighet det rör sig om. Enligt ett i Danmark föreliggande utkast till cirkulär rörande straffregistereringen skall utdrag till rättstillämpande och vissa andra myndigheter alltid vara fullständiga, medan utdrag till övriga myndigheter och till enskilda begränsas.

Kommittén uttalar i sin skrivelse, att man från dansk sida med sympati ser på de ifrågasatta finska och svenska reglerna om att vissa äldre registeranteckningar skall kunna uteslutas även ur utdrag, som är avsedda att användas i brottmål. Man betraktar det emellertid såsom vanskligt att uppställa allmänna kriterier för när registeranteckningar kan anses vara helt utan betydelse för de rättstillämpande myndigheterna. Den begränsning, som är påkallad, bör därför enligt dansk uppfattning hellre åstadkommas genom instruktioner angående användandet av straffregisterutdragen i brottmål. På norsk sida biträder man i det väsentliga de danska synpunkterna.

Inom kommittén har skilda synpunkter gjort sig gällande rörande de kriterier, som bör uppställas för begränsning av innehållet i registerutdrag. Mellan föreliggande nordiska regler och utkast föreligger skiljaktigheter bl. a. med hänsyn till arten av de anteckningar, som utgår efter viss tid, längden av de frister, under vilka anteckningar skall medtagas i utdrag, och utgångs-

punkten för beräkning av sådana frister. Det rör sig här, framhåller kommittén, om en detaljreglering, vid vilken varje särskilt land får lägga vikt vid att nå det resultat, som stämmer bäst med hittillsvarande erfarenheter och med reglernas ändamål.

Departementschefen

Strafflagberedningens för åtskilliga år sedan framförda förslag om att i svensk rätt införa ett institut, liknande den i utländsk rätt förekommande rehabiliteringen, har numera blivit så grundligt genomdiskuterat, att tiden får anses mogen för ett slutligt ställningstagande.

Till en början må då erinras om att den i diskussionen av bekvämlighets-skäl ofta använda beteckningen rehabilitering egentligen är missvisande. Den rehabilitering, som förekommer i främmande rättssystem, har sin största betydelse i de länder, där någon form av inskränkning i medborgerliga rättigheter är stadgad såsom brottspåföljd och där alltså rehabiliteringen har karaktär av återinsättande i fulla sådana rättigheter. Förlust av medborgerliga rättigheter är här i landet sedan länge avskaffad såsom brottspåföljd, och förutsättningar för rehabilitering med den innebörd ordet vanligen ges föreligger följaktligen icke för svensk rätts del.

Oaktat några formella regler om förlust av medborgerliga rättigheter ej finnes här, är det dock uppenbart, att en påföljd även efter det den verkställts fortfar att medföra belastande verkningar för den av påföljden drabbade. Det är ofrånkomligt, att vid straffmätning hänsyn tages till den omständigheten, huruvida gärningen utgör förstagångsbrott eller återfall i brott. Också vid val av reaktionsform utgör utfallet av tidigare samhällsreaktioner en av de faktorer som bör beaktas. Det kan icke heller undvikas, att tidigare brottslighet av bestämt slag tillmätas betydelse, när det gäller att besätta vissa befattningar i allmän eller enskild tjänst.

Vad som däremot bör förhindras är, att brott även sedan lång tid förflutit utan att den dömda varit föremål för nya kriminalvårdande ingripanden fortfar att i olika sammanhang utgöra en belastning för honom. Ur de rättsvårdande organens synvinkel måste långt tillbaka liggande brottspåföljder sakna intresse vid val av påföljd och vid straffmätning, om ej fråga är om fortsatt kriminalitet av den art, att brotten ingår som länkar i en sammanhängande kedja. Och i de speciella fall, där andra än de rättsvårdande myndigheterna får del av registrerade uppgifter om ådömda påföljder, torde enstaka gamla påföljdsbeslut ej vara av sådan självständig betydelse, att de behöver redovisas.

Mot varandra står här liksom eljest, när fråga är om brottsregistrering, myndigheters och enskildas intresse av att kunna få så fullständiga och vederhäftiga upplysningar som möjligt om en persons förflutna och den en gång dömdes intresse av att hans kriminella belastning icke i ovidkommande sammanhang drages fram till allmänt beskådande. Som jag redan antytt bör registrerade belastningar icke obegränsat få bringas till myndigheters eller enskildas kännedom, utan hänsyn bör tagas till den

dömdes rehabiliteringsintresse. För att tillbörligen tillgodose detta är den av mig förordade regeln, att uppgifter som intagits i det allmänna kriminalregistret skall utgå därur när den registrerade uppnått 80 års ålder, uppenbarligen icke tillräcklig.

Frågan är då, i vilken utsträckning sådan rehabilitering som här avses skall kunna tillgodoses, utan att de intressen som det allmänna kriminalregistret skall tjäna kommer att åsidosättas. Registrets ändamål har angivits vara att tillhandahålla domstolar och åklagare sådana uppgifter om ådömda bestraffningar och därmed likställda åtgärder, som är nödvändiga för att rätt tillämpa straffrättens regler om återfall, konkurrens och förverkande av anstånd samt för att bedöma, huruvida viss påföljd lagligen må tillämpas. Därjämte har framhållits det angelägna i att registret ges sådan utformning, att det vid sidan av sin huvudfunktion kan läggas till grund för officiella vandelsintyg, i den mån sådana kan komma att tillhandahållas såsom utdrag av kriminalregistret.

Det ligger i sakens natur, att vid bedömningen av de tidsfrister, efter vilka uppgifter lämpligen kan upphöra att medtagas i registerutdrag, större hänsyn bör tagas till myndigheters än till enskildas intresse av att få utdrag, som avser förhållandevis långt tillbaka i tiden liggande omständigheter. Utredningen har tillmätt denna synpunkt sådan vikt, att man frångått strafflagberedningens tanke att också i utdrag till myndigheter efter viss tid utesluta registrerade belastningar. Härvid har utredningen hänvisat till att rehabilitering i utdrag till rättsvårdande myndigheter svårligen kan leda till några påtagliga fördelar för den enskilde men däremot till vissa nackdelar för dessa myndigheter. Enligt min mening har utredningen emellertid underskattat betydelsen för den enskilde av att veta, att en i kriminalregistret antecknad belastning efter vissa års laglydigt leverne ej automatiskt framdrages, om han ånyo blir föremål för rättsligt förfarande. Det rör sig visserligen här om svårvägbara psykologiska faktorer, men de torde icke desto mindre vara realiteter. Exempel torde ej heller saknas på personliga tragedier, som uppkommit genom att en för länge sedan begången lagöverträdelse ånyo givits offentlighet i sammanhang, där den i och för sig varit helt utan betydelse.

Jag anser därför, att starka skäl talar för en begränsning även av de uppgifter, som meddelas i registerutdrag till de rättsvårdande myndigheterna. Mot en sådan begränsning kan å andra sidan anföras, att nämnda myndigheter härigenom kan komma att undandragas uppgifter, som erfordras för att tillämpa vissa straffrättsliga bestämmelser. Jag åsyftar härvid närmast vissa regler i strafflagen om brottskonkurrens (4: 3), återfall i brott (4: 14) och åtalspreskription (5: 18).

Den åsyftade regeln om brottskonkurrens — till vilken viss motsvarighet finns i brottsbalken — är tillämplig i vissa fall, då den som övertygas om brott finnes ha begått detta, innan ett honom tidigare ådömt frihetsstraff börjat verkställas. Regeln kan generellt sett sägas vara till fördel för den brottslige, och uteslutning ur registerutdrag av uppgifter om det tidi-

gare frihetsstraffet kan därför tänkas lända honom till förfång. Risken härför torde emellertid bli obetydlig, om den tidsfrist efter vilken uppgiften skall uteslutas icke göres alltför kort. Det är vidare att märka, att viss kontroll beträffande tillämpningen av 4 kap. 3 § utövas av fångvårdsstyrelsen på grundval av uppgifterna i fångvårdens centralregister; för de fall, i vilka nämnda lagrum icke tillämpats ehuru så bort ske, föreskrives i 4 § av samma kapitel ett särskilt förfarande. Jag vill för övrigt framhålla, att ett sådant rehabiliteringsystem, som det ifrågasatta, för de dömda i gemen är en förmån, som mer än väl torde väga upp de nackdelar i förevarande avseende, vilka möjligen kan uppkomma i några få fall.

Gällande strafflag anger ej någon bestämd tid, då en straffdoms återfallsverkan upphör. Detsamma gäller den återfallsregel, som upptagits i brottsbalken. När förslaget till brottsbalk remitterades till lagrådet, fann jag mig böra utgå från att fullständiga uppgifter om återfallsgrundande domar skulle finnas tillgängliga för domstolarna, då tillämpning av återfallsregeln kom i fråga. I och för sig kan visserligen en tidigare dom tänkas ha betydelse även efter lång tid vid bedömning av ny brottslighet. Någon erinran från återfallssynpunkt mot att registerutdrag icke upplyser om anteckning om tidigare dom torde emellertid icke kunna göras, om anteckningen utgår först efter så lång tid, att det i praktiken blir uteslutet att utdraget kommer att sakna upplysningar som fortfarande är av vikt.

Preskriptionsregeln i 5 kap. 18 § strafflagen är tillämplig beträffande vissa grövre brott och innebär, att den tid inom vilken åtal för brottet senast skall ha väckts förlänges, om den brottslige under denna tid begår nytt brott av viss svårhetsgrad. Ej heller denna bestämmelse, som har en motsvarighet i brottsbalken, bör enligt min åsikt förhindra införandet av rehabiliteringsregler, även om de undantagsvis kommer att medföra, att i fall som den ifrågavarande bestämmelsen avser, anteckning om det senare brottet uteslutes ur registerutdrag, innan det förra ännu är preskriberat.

Vid övervägande av de tider, som bör gälla för uteslutning av registeranteckningar, måste som jag redan antytt tillses, att tiderna göres så långa att myndigheternas intresse av att erhålla erforderliga upplysningar ur kriminalregistret ej eftersättes. Det bör också beaktas, att systemet ej görs alltför komplicerat från registreringsteknisk synpunkt. Strafflagberedningens förslag, att anteckningar beroende på sitt innehåll skall uteslutas åtta eller femton år från domen, straffverkställighetens slut eller utskrivningen från anstalt, och utredningens motsvarande förslag med tidsfristerna åtta, tio och femton år har båda den nackdelen, att de är tämligen invecklade. Enligt min mening både tillgodoses berättigade intressen och erhålles ett enkelt system, om tidsfristen beträffande alla i anstalt verkställda påföljder sättes enhetlig — förslagsvis till tio år — och räknas från den tidpunkt, då anstaltsvistelsen upphör. Denna tidpunkt skall enligt 4 § i förslaget antecknas i registret, och registerhandlingarna torde i samband därmed kunna förses med påskrift eller påstämpling om det år, då ute-

slutning i utdrag till myndighet tidigast blir aktuell. Ett sådant förfarande torde icke komma att innebära någon mera avsevärd belastning för registreringsmyndigheten.

Beträffande bötesdomar, villkorliga domar och sådana straffriförklaringar, som avses i förslagets 2 § 4, torde domens dag böra tagas till utgångspunkt för tidsberäkningen. Sättes fristen också här till tio år, kommer anteckningarna ändå att uteslutas ur registerutdrag tidigare än då fråga är om påföljd, som innebär frihetsberövande. Om i enlighet med vad jag tidigare uttalat bötesdomar icke bör antecknas i kriminalregistret efter brottsbalkens ikraftträdande, skall uppgifter om bötesstraff därefter ej heller medtagas i registerutdrag.

Vad angår straffriförklaringar kan invändas, att det även efter tioårstidens utgång kan vara av vikt för rättsvårdande myndigheter att få kännedom härom, främst för att besked skall erhållas att den registrerade varit föremål för sinnesundersökning. Jag vill då framhålla, att enligt 2 § i det inom justitiedepartementet utarbetade lagförslaget personutredning, varmed framför allt förstås personundersökning och sinnesundersökning, skall antecknas i kriminalregistret liksom nu sker i straffregistret. Enligt 10 § i förslaget skall anteckning om verkställd sinnesundersökning alltid medtagas i registerutdrag till domstolar och åklagare och alltså även om någon uppgift angående påföljd eller straffriförklaring icke skall återges däri. Vad beträffar utredningar enligt lagen om personundersökning i brottmål torde värdet av att få kännedom om äldre sådana utredningar ej vara så stort, att en motsvarande undantagsregel för deras del är motiverad.

I de fall, då enskild person avses få möjlighet att erhålla utdrag ur det allmänna kriminalregistret, synes väsentligt kortare tid för uteslutning av registeruppgifter kunna tillämpas än i fråga om myndighet. Jag har efter övervägande av de olika intressen, som här gör sig gällande, stannat vid att rörande flertalet anteckningar föreslå hälften så långa rehabiliteringstider som beträffande andra utdrag.

För den närmare utformningen av rehabiliteringsreglerna kommer jag att redogöra i samband med specialmotiveringen. I ett avseende bör dock principiell ståndpunkt tagas redan i detta sammanhang. Det gäller, hur man bör förfara, när beträffande samma person förekommer mer än en anteckning av det slag, som i och för sig omfattas av uteslutningsreglerna. Enligt strafflagberedningens och utredningens åsikt borde i sådana fall samtliga anteckningar medtagas i utdrag, om icke på grund av de särskilda uteslutningsreglerna var och en av anteckningarna skulle uteslutas. En sådan regel synes dock mindre väl överensstämmande med de tankar, som ligger bakom förslaget till rehabilitering. Jag föreslår därför, att de tider, under vilka registeranteckningar skall återges i utdrag, visserligen förlänges, om — under det sådana tid löper — dom eller beslut av beskaffenhet att böra antecknas i registret ånyo meddelas, men att anteckning, beträffande vilken tidsfristen utlöpt utan att dylikt »preskriptionsavbrott» inträffat, ej vidare medtages i registerutdrag. Föreskrives såsom jag här föreslår olika långa

tidsfrister beträffande utdrag till myndigheter och till enskilda, medför denna princip också, att förlängning av tiderna icke sker likformigt. Uppenbarligen ställer det förordade systemet större krav än det nuvarande på dem, som har det utfärda utdrag ur registret. De praktiska svårigheterna bör dock ej överskattas. Med de föreslagna tidsfristerna kommer beträffande de egentliga återfallsförbrytarna tiderna i allmänhet att förlängas därhän, att samtliga anteckningar skall medtagas. Beträffande utdrag till enskilda kan förutses, att sådana huvudsakligen kommer att begäras av personer, som antingen ej alls förekommer i registret eller blott blivit föremål för någon enstaka anteckning.

De skäl, som anförts mot att i registerutdrag medtaga påföljder, vilka endast avser gärningar, begångna före aderton års ålder, anser jag väga tyngre än de nackdelar, som kan följa av att utdrag icke lämnar upplysning i detta hänseende. Jag ansluter mig därför till utredningens förslag, att uppgift om sådan påföljd aldrig skall medtagas i utdrag till enskilda. Registerutdragens funktion som vandelsbevis utgör enligt min mening ej tillräcklig anledning att medtaga dylika uppgifter. I utdrag till myndigheter bör dock uppgifterna uteslutas endast i enlighet med de förordade rehabiliteringsreglerna; uppgifterna skall alltså alltid medtagas i utdrag som utfärdas inom tio år från domen eller, i förekommande fall, från anstaltstidens slut, eller inom den längre tid som kan föranledas av ny anteckning i registret.

Vad angår behandlingen av de uppgifter, som över huvud ej skall medtagas i registerutdrag, finnes från rättsvårdens synpunkt icke något att invända mot att uppgifterna utsorteras ur registret och förstöres. Mot ett sådant förfarande talar dock dels hänsyn till det intresse och den betydelse, som uppgifterna kan ha för kriminalvetenskaplig forskning, dels det förhållandet, att ett kontinuerligt utsorterande av uppgifter, som ej längre skall medtagas i utdrag, av tekniska skäl torde bli relativt tidsödande. Från dessa synpunkter är det lämpligare, att uppgifterna fortfarande får tillhöra registret, och jag förordar därför, att rehabiliteringsreglerna utformas så, att uppgifterna alltjämt skall tillhöra registret men ej medtagas i registerutdrag.

Finnes i registret beträffande viss person icke någon uppgift av beskaffenhet att skola medtagas i begärt utdrag, lär beskedet härom utan att göras missvisande kunna ges sådan utformning, att det icke antyder förekomsten av eventuella andra registeruppgifter angående vederbörande.

Myndighets rätt att erhålla utdrag

Utredningen

Varken strafflagberedningen eller utredningen har föreslagit någon ändring i rätten för domstolar, justitiekanslern, riksåklagaren, riksdagens ombudsmän, interneringsnämnden och — under förutsättning att registret också i fortsättningen föres hos fängvårdsstyrelsen — statens kriminaltek-

niska anstalt att rekvirera utdrag ur straffregistret. Myndighet, som äger beslut om frihetsberövande åtgärd enligt lagarna om utlämning för brott, utlämningslagen eller lösdrivarlagen, har också ansetts böra äga utan prövning erhålla utdrag i ärende, vari uppkommit fråga om sådan åtgärd.

De allmänna åklagarnas rätt till utdrag bör enligt utredningen, som även härvidlag instämmer i strafflagberedningens uppfattning, begränsas till de fall, då skyldighet att inhämta utdrag är föreskriven eller utdrag eljest erfordras för utredning om brott. Beredningen hade framhållit, att åklagarna borde vara pliktiga att i varje särskilt fall, där skyldighet att rekvirera utdrag ej föreligger, noga pröva om det kan antagas vara nödvändigt att ha tillgång till registerutdrag. Utdrag borde ej automatiskt rekvireras i varje hos åklagare anhängigt ärende.

Beträffande länsstyrelsernas rekvisitionsrätt har rätt delade meningar. Strafflagberedningen ansåg länsstyrelserna icke ha behov av registerutdrag annat än i ärenden om frihetsberövande enligt utlämnings-, utlämnings- och lösdrivarlagarna. Utredningen har ansett skäl kunna anföras mot en dylik begränsning av rekvisitionsrätten. Att berättigat behov av utdrag ur straffregistret i särskilda fall kan föreligga för länsstyrelserna vid handläggning av frågor rörande allmän ordning och säkerhet och ärenden jämlikt socialvårdslagstiftningen anser utredningen uppenbart. Det måste vara en onödig formalitet att länsstyrelserna i dylika fall skulle vara nödsakade att hos Kungl. Maj:t inhämta tillstånd för erhållande av utdrag. Med hänsyn härtill och till att någon olägenhet av den hittills gällande ordningen ej påvisats, föreslår utredningen, att länsstyrelserna bibehålles vid den nu gällande rekvisitionsrätten.

I fråga om rätt för socialvårdsorgan att erhålla registerutdrag anför utredningen, att en rätt för socialvårdsorganen att rekvirera utdrag ur straffregistret skulle leda till att registret i betydande utsträckning skulle komma att tjäna vandelskontrollens intresse. Detta är från principiella synpunkter olämpligt. Därtill kommer hänsynen till den registrerade. Denne måste ha ett berättigat krav på långtgående sekretess. Det synes ofrånkomligt att sekretesskyddet avsevärt minskar i styrka, därest rekvisitionsrätt tillerkännes socialvårdsorganen. Utredningen avstyrker följaktligen, att dessa tillerkännes rätt att utan prövning erhålla registerutdrag. Skulle likväl sådan rätt anses böra införas, föreslår utredningen att den begränsas till vissa grupper av ärenden. I straffregisterlagen kunde då lämpligen intagas en bestämmelse av innehåll, att utdrag av registret skall lämnas till annan myndighet än dem som uppräknats i lagen såsom utdragsberättigade, om Kungl. Maj:t för viss grupp av ärenden har lämnat tillstånd därtill. En bestämmelse av detta innehåll gör det möjligt för Kungl. Maj:t att exempelvis medgiva socialstyrelsen rätt till utdrag, då sådant erfordras vid handläggning av viss grupp av ärenden. Skulle Kungl. Maj:t finna skäl låta samtliga barnavårdsnämnder i riket få rätt till utdrag vid handläggning av vissa ärenden, kan också ett sådant medgivande lämnas med stöd av nyssnämnda bestämmelse.

Beträffande registerutdrag till utländska myndigheter anför utredningen, att man med hänsyn till individens behöriga skydd måste iakttaga varsamhet. Därför bör den principen gälla, att utdrag av registret icke får lämnas till utländsk myndighet, om ej Kungl. Maj:t efter prövning av framställning om utdrag i varje särskilt fall givit sitt tillstånd därtill. Den för-enklade ordning för meddelande av utdrag till domstol eller åklagarmyndighet i de nordiska länderna, som nu gäller, bör emellertid bibehållas. Enligt utredningens mening bör det ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, huruvida utdrag, som efter bemyndigande utfärdas på begäran av domstol eller åklagarmyndighet i de nordiska länderna, skall vara fullständigt eller icke.

I fråga om sådant uppgiftslämnande till myndigheter i icke-nordiskt land, varom Kungl. Maj:t under förutsättning av ömsesidighet äger utfärda bestämmelser, anser utredningen, att i lagtexten bör anges, att uppgiftslämnandet skall ske årligen. Däremot behöver ej i lagtexten lämnas närmare föreskrifter om vilka uppgifter som skall lämnas eller om formerna för uppgiftslämnandet och ej heller om att ömsesidighetsavtal är förutsättning för detta slag av generellt uppgiftslämnande.

Yttrandena

Från åklagarhåll har stark kritik riktats mot de av utredningen föreslagna förutsättningarna för allmän åklagares rätt att erhålla registerutdrag. Enligt *riksåklagarämbetet* torde det visserligen vara klart, att åklagare icke har anledning att begära straffregisterutdrag i andra fall än som angivits i det föreslagna stadgandet, men enligt ämbetets mening saknas skäl att i detta hänseende göra skillnad mellan de allmänna åklagarna och de tidigare i stadgandet uppräknade myndigheterna. Detta har understrukits även av *Föreningen Sveriges landsfiskaler*, *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* samt *statsåklagarna i Stockholm, Göteborg och Malmö*, vilka samtliga ansett speciella föreskrifter för åklagarna vara helt obehövliga.

Likställda med allmän åklagare i fråga om rätt att erhålla utdrag bör enligt påpekande från bl. a. *riksåklagarämbetet* och *statsåklagarna i Stockholm* och *Malmö* vara även sjöåklagaren enligt sjölagen samt särskild åklagare i mål angående varusmuggling.

Vad angår frågan om socialvårdsorganens rätt att erhålla straffregisterutdrag har den av utredningen i första hand föreslagna lösningen, nämligen att dylik rätt skulle vara beroende av prövning i varje särskilt fall, godtagits endast av en *reservant inom socialstyrelsen*. *Socialstyrelsens majoritet* har anslutit sig till den av utredningen föreslagna alternativa lösningen, som innebär att generell rekvisitionsrätt för ifrågavarande myndigheter begränsas till vissa av Kungl. Maj:t bestämda grupper av ärenden. Styrelsen anför:

Socialstyrelsen är väl medveten om betydelsen av att en sträng sekretess upprätthålles beträffande straffregistret samt att det för att sekretessen skall kunna upprätthållas är nödvändigt att snävt begränsa kretsen av ut-

dragsberättigade. Mot dessa synpunkter måste emellertid vägas vikten av att i vissa socialvårdsärenden få tillgång till upplysningar om en persons kriminella belastning. Vid denna vägning bör även beaktas, om det icke är möjligt att finna en medelväg, som, så långt möjligt är, tillgodoser sekretesskyddet utan att dock helt utesluta socialvårdsorganen från möjlighet att erhålla upplysningar ur registret. Socialstyrelsen anser, att den av utredningen föreslagna alternativa lösningen erbjuder en sådan väg. Det torde om denna lösning av frågan godtages kunna förutsättas, att Kungl. Maj:t kommer att iakttaga erforderlig restriktivitet i fråga om vilka myndigheter, som bör få tillgång till upplysningar ur registret, samt att tillstånd att inhämta utdrag ur registret endast kommer att lämnas beträffande sådana ärenden, där tillgång till upplysningar ur registret framstår såsom synnerligen angelägen.

Fångvårdsstyrelsen har förklarat sig förutsätta att de fall, då Kungl. Maj:t kan komma att lämna tillstånd, skall bli starkt begränsade. Enligt *offentlighetskommittén* bör Kungl. Maj:t icke lämna generellt tillstånd att erhålla straffregisterutdrag åt annan socialvårdsmyndighet än socialstyrelsen.

Barnavårdsnämnderna i Stockholm och Göteborg har tagit avstånd från förslaget, att tillstånd skulle erfordras i varje särskilt fall, och framhållit barnavårdsorganens behov av tillförlitliga kriminalitetsupplysningar och det sekretesskydd, som tillkommer också barnavårdsnämnds handlingar. *Barnavårdsnämnden i Halmstad* har betecknat utredningens alternativa förslag som en tillfredsställande kompromiss, och även *barnavårdsnämnden i Malmö* har en positiv inställning till detta förslag.

Stockholms stads barnavårdsnämnd har kritiserat också den alternativa lösningen. Visserligen är den utifrån barnavårdsarbetets synpunkt betydligt fördelaktigare än den i första hand diskuterade, men den har dock den nackdelen framför en fri rekvisitionsrätt, att det icke är möjligt att på förhand veta, huruvida den rätt till upplysningar, som skall medges efter den administrativa prövningen, blir tillräcklig för att tillgodose barnavårdsorganens behov av upplysningar.

Statsåklagaren i Göteborg samt *stadsfiskalerna Meijer och Freijd* anser, att även ungdomsfängelnsnämnden bör upptagas bland de rekvisitionsberättigade myndigheterna.

Nordiska straffrättskommittén

Det står enligt kommittén fast, att straffregistrens centrala funktion är att till åklagare och domstolar meddela upplysningar, som dessa myndigheter har bruk för i konkreta mål eller ärenden. Även vissa andra myndigheter bör emellertid ha möjlighet att rekvirera registerutdrag. Detta gäller i första hand områden, där offentlig myndighet enligt lagbestämmelser måste ha tillgång till eventuella straffuppgifter för att kunna träffa vissa avgöranden. Det gäller vidare — även i fall då föreskrifter i lag ej ha meddelats — vissa avgöranden i fråga om anställning, såvida den anställande myndigheten har ett välgrundat intresse att få veta, om och even-

tuellt hur de anställningssökande dömts till påföljd för brott. Slutligen kan det hos myndigheter förekomma avgöranden av annan art, som också förutsätter kännedom om straffregistrets innehåll.

Inom kommittén har rätt enighet om att icke varje offentlig myndighet bör kunna rekvirera utdrag ur straffregistret. Man bör följa den principen, att rätt härtill endast tillägges närmare angivna myndigheter, som efter noggrann prövning kan sägas ha ett tillräckligt välgrundat intresse av att få kännedom om straffupplysningar. Det kan icke väntas, att avgränsningen av dessa myndigheter blir helt densamma i alla nordiska länder; skilda förutsättningar med hänsyn till de administrativa myndigheternas uppbyggnad och funktion kan här göra sig gällande. Men principiellt är det enighet om att kretsen av myndigheter skall specificeras såsom nämnts. Detta bör dock icke utesluta att, när fråga är om hänvändelser från andra offentliga myndigheter, en konkret prövning sker av det intresse, som ligger bakom önskan om upplysningar ur straffregistret.

Departementschefen

Det allmänna kriminalregistret har främst tillkommit i de rent judiciella myndigheternas intresse. Dessa bör i första hand ha rätt att rekvirera utdrag ur registret. Anledning att i lagen stadga inskränkningar i rekvisitionsrätten torde föreligga lika litet beträffande de allmänna åklagarna som beträffande domstolarna. Självfallet bör rekvisitioner icke göras i andra ärenden än dem, där rekvisitionsskyldighet är föreskriven i författning eller där utdrag eljest erfordras för utredning om brott. Skyldigheten att införskaffa utdrag torde liksom hittills få regleras i administrativ väg. Därvid synes man böra eftersträva att hålla denna skyldighet inom en ganska snäv ram. Föreligger icke rekvisitionsskyldighet, bör innan registerutdrag begäres, noga prövas, huruvida det är nödvändigt att ha tillgång härtill.

Justitiekanslern, riksdagens ombudsmän, statens kriminaltekniska anstalt och interneringsnämnden bör såsom hittills äga rätt att utan prövning erhålla utdrag. Däremot torde ungdomsfängelnsnämnden icke för sin verksamhet vara i behov av att få rekvirera utdrag ur kriminalregistret. I enlighet med utredningens förslag bör rekvisitionsrätt tillerkännas myndighet, som äger besluta om frihetsberövande åtgärd enligt lagarna om utlämning för brott, utlämningslagen eller lagen angående lösdrivares behandling.

Mera tveksamt är i vad mån rätt att begära utdrag bör tillerkännas andra myndigheter än de nu nämnda. Jag har tidigare berört detta problem vid behandlingen av frågan om det allmänna kriminalregistrets ändamål och då förklarat, att utredningens förslag att slopa möjligheten att förebringa vandelsutredning medelst intyg av polismyndighet icke i detta sammanhang kan upptagas till slutlig behandling. Starka skäl synes emellertid tala för en inskränkning av den polisiära intygsgivningen. När det gäller att avgöra i vilken omfattning länsstyrelser och socialvårdsorgan skall tillerkännas rätt att rekvirera utdrag ur kriminalregistret, torde där-

för reglerna böra utformas med beaktande av att en sådan inskränkning kan komma att ske. Inskränkningar i den polisiära intygsgivningen kan nämligen väntas medföra ökade krav på utdrag ur kriminalregistret. Även bortsett härifrån är dock tydligt, att nyssnämnda myndigheter kan ha behov av uppgifter ur detta register.

Då en begränsning av uppgiftslämnandet ur kriminalregistret bör eftersträvas också i förhållande till myndigheter, är jag icke beredd förorda, att ifrågavarande myndigheter tillerkännes oinskränkt rekvisitionsrätt. I stället bör möjlighet öppnas för Kungl. Maj:t att tillåta utlämnande av uppgifter även i andra fall än de i lagen särskilt angivna, och jag kan icke finna något hinder föreligga mot att sådant tillstånd lämnas generellt för visst slag av ärenden. På detta sätt kan viss myndighet eller viss kategori av myndigheter beredas möjlighet att i avgränsade grupper av ärenden erhålla utdrag ur det allmänna kriminalregistret. En sådan ordning medger också en smidig reglering, när man vid prövningen av den polisiära registreringens och intygsgivningens utformning har att mera definitivt ta ställning till frågan om utfärdande av utdrag ur kriminalregistret till andra myndigheter än de judiciella.

Med stöd av den föreslagna regleringen kan Kungl. Maj:t tillåta myndighet att för tillståndsgivning eller anställningsprövning erhålla utdrag ur registret. Det torde dock för sådana ändamål i regel vara lämpligare, att möjlighet öppnas för den enskilde att ansöka om registerutdrag för att företes i tillstånds- eller ansökningsärendet. Att intygen till myndigheter på grund av rehabiliteringsreglerna kan vara mera omfattande än de intyg, som utlämnas till enskilda, bör ej få vara skäl att hellre tillåta myndighet att rekvirera utdrag beträffande enskilda sökande än att ge dessa tillfälle att inkomma med utdrag i ärendet.

Enskilds rätt att få utdrag rörande sig själv

Utredningen

Utredningen ställer sig kritisk till det nuvarande systemet med dels fullständiga, dels begränsade registerutdrag till enskilda. Redan strafflagberedningen föreslog, att de begränsade utdragen skulle avskaffas och att enskilda, vilkas rätt kunde vara beroende av upplysning ur registret, skulle kunna erhålla sådan upplysning ur registret som i det särskilda fallet var erforderlig. Förutsättningen för utfärdande av utdrag borde liksom nu vara, att vederbörandes rätt bedömdes vara beroende av att upplysning ur registret meddelades. Prövningen härav borde ankomma på Kungl. Maj:t.

Utredningen sätter in frågan om registerutdrag till enskilda i ett större sammanhang genom att föreslå, att de polisiära vandelsintygen med undantag för vissa s. k. lämplighetsintyg avskaffas. Härvid har emellertid utredningen framhållit, att det icke går att helt avskära den enskilde från möjligheten att erhålla officiellt bevis om vandel. För vissa ändamål måste

han kunna erhålla dylikt bevis. Berättigade behov av officiella vandelsbevis har utredningen sålunda funnit föreligga för enskilda dels för vissa ändamål i utlandet, dels för sökande av vissa anställningar och dels för olika personliga angelägenheter. Utredningens förslag innebär, att straffregisterutdrag skall få komma till användning för nu angivna ändamål.

Utredningen sammanfattar sitt förslag i fråga om enskilds möjligheter att erhålla utdrag ur straffregistret på följande sätt:

Utdrag må till en början utlämnas, om den enskilde styrker att företeende av utdrag utgör villkor för hans inresa eller vistelse i annat land eller för hans rättsliga ställning där. Vidare skall den enskilde vara berättigad att erhålla utdrag, om enligt Kungl. Maj:ts medgivande sökande av viss anställning i allmän eller enskild tjänst må avkrävas utdrag av registret och den enskilde visar, att han söker sådan anställning. Slutligen skall enskild tillhandahållas utdrag om i annat fall, där han styrkt att hans rätt är beroende av upplysning ur registret, Kungl. Maj:t givit tillstånd därtill.

Prövningen av enskildas framställningar om utdrag bör i fråga om utdrag för utlands- och anställningsändamål ankomma på registermyndigheten. Vad beträffar utdrag för andra ändamål — för personliga angelägenheter — synes övervägande skäl tala för att prövningen skall ankomma på Kungl. Maj:t. Dessa fall torde i motsats till utlands- och anställningsfallen bli mycket sällan förekommande.

Beträffande utdrag för personliga angelägenheter förmodar utredningen, att den enskilde på grund av omständigheterna i det särskilda fallet icke alltid torde behöva fullständigt utdrag. I åtskilliga fall synes behov föreligga av utdrag omfattande endast viss begränsad tidrymd eller allenast särskilda upplysningar ur registret. Utredningen anser därför, att det bör ankomma på Kungl. Maj:t att vid meddelande av tillstånd till utdrag jämväl bestämma, huruvida utdraget skall vara fullständigt eller begränsat på visst sätt.

Utredningen framhåller slutligen, att det till undvikande av missbruk är lämpligt, att utdrag som utlämnas till enskilda alltid förses med uppgift om det ändamål för vilket utdraget är avsett.

Yttrandena

Remissinstanserna uppehåller sig främst vid utredningens förslag, att de polisiära vandelsintygen skall slopas och att, i den mån behov föreligger av officiella kriminalitetsupplysningar, detta i stället tillgodoses genom straffregisterutdrag. Då frågan om vandelsintygen som nämnts icke upptages till behandling i detta sammanhang, föreligger ej anledning att närmare redovisa remissvaren i denna del. Det må blott nämnas, att utredningens förslag rönt både kritik och gillande. Som argument för en övergång till straffregisterutdrag anföres dessa utdrags enhetlighet och tillförlitlighet. Kritikerna har betonat, att straffregistrets innehåll är mera begränsat och därför mindre upplysande än de lokala polisregistren.

Av 1956 års *eftervårdsutredning* framhålles, att straffregisterutdrag, av-

sedda att företes i anställningsärenden, icke bör utfärdas annat än på begäran av den person utdraget avser. Med hänsyn till risken för obehörigt utnyttjande av utdragen kan emellertid viss tvekan råda om lämpligheten av att utdrag utlämnas till den enskilde. Det kan övervägas, om utdraget icke i stället bör tillställas arbetsgivaren direkt. Liknande synpunkter har anförts av *poliskammaren i Göteborg*. Poliskammaren befarrar, att utdrag, avsedda att företes i ärenden angående inrese-, uppehålls- eller arbetstillstånd, därest de utlämnas direkt till den enskilde, kommer att användas för annat ändamål, exempelvis vid sökande av arbetsanställning i enskild tjänst. Arbetsgivare skulle därigenom på en omväg kunna tvinga fram ett slags strafflöshetsintyg. Poliskammaren förordar därför, att utdraget översändes direkt till den myndighet, som handlägger det ärende vari utdraget skall företes.

Hovrätten över Skåne och Blekinge har anfört, att den prövning av framställningar om utlämnande av registeruppgifter, som enligt utredningens förslag till lag om straffregister skall åvila Kungl. Maj:t, utan olägenhet synes kunna överflyttas å registreringsmyndigheten. En sådan överflyttning står i överensstämmelse med strävandena att reducera konseljärenenas antal. Även *poliskammaren i Malmö* har framhållit, att enskilda hithörande ärenden icke skall behöva belasta Kungl. Maj:t.

Nordiska straffrättskommittén

I alla nordiska länder är man inställd på att enskilda personer skall kunna begära utskrift av straffregistret rörande sig själva. Med de ifrågasatta svenska reglerna kommer detta dock att bli möjligt endast med avseende å vissa närmare angivna ändamål; från finsk och norsk sida har man icke tagit ställning i detalj till spörsmålet.

Departementschefen

I och för sig kan principiella betänkligheter anföras mot att enskilda över huvud taget beredes möjlighet att erhålla utdrag ur det allmänna kriminalregistret. Det är dock icke praktiskt genomförbart att helt slopa allt lämnande av officiella vandelsupplysningar. Under sådana omständigheter måste det betraktas som en fördel, om vandelsupplysningar kan lämnas i form av tillförlitliga, efter enhetliga normer utfärdade kriminalregisterutdrag och icke med stöd av de sinsemellan olikartade lokala polisregistren, som ej fyller samma krav på noggrannhet. Jag har tidigare berört denna funktion, som utredningen föreslagit tillagd det centrala straffregistret. Här erbjuder sig otvivelaktigt en möjlighet att undanröja åtminstone en del av de olägenheter, som är förbundna med nuvarande praxis i fråga om vandelsintyg.

Det synes ej vara lämpligt att i lagen direkt ange de ändamål, för vilka utdrag får meddelas. I stället kan man, på samma sätt som jag förordat beträffande utdrag till vissa myndigheter, lägga prövningen härav hos Kungl. Maj:t. Det bör då finnas möjlighet att ange vissa ändamål, för vilka

utdrag får lämnas, och anförtro prövningen i det enskilda fallet åt registreringsmyndigheten. Kungl. Maj:t skulle därmed blott behöva pröva framställningar om utdrag i de förmodligen sällsynta fall, då utdrag begäres för annat ändamål. För att registerutdrag ej skall kunna missbrukas, är det nödvändigt, att den enskilde tillförlitligen styrker, att utdraget erfordras för det uppgivna ändamålet.

Beträffande ifrågavarande utdrags innehåll vill jag hänvisa till vad jag i det föregående anfört rörande utslutning av uppgifter efter viss tid. Avsikten är alltså, att enskild endast skall kunna erhålla utdrag, utfärdade under hänsynstagande till de kortare rehabiliteringstider, som beträffande vissa registeranteckningar avses gälla för utdrag till enskilda.

IV. Specialmotivering

Den i det följande lämnade specialmotiveringen hänför sig till det inom justitiedepartementet upprättade förslaget till lag om allmänt kriminalregister. Förslag har också upprättats till lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar. Sistnämnda förslag torde ej kräva särskild motivering utöver den som redan lämnats vid behandlingen av frågan om avskiljande av uppgifter från registret.

1 §.

Denna paragraf motsvarar början av gällande straffregisterlags 1 §. I det föregående har uttalats, att benämningen kriminalregister bättre än straffregister torde motsvara registrets innehåll.

2 §.

Paragrafens första stycke motsvarar 1 § i lagen om straffregister. Det numera föråldrade stadgandet om registrering av domar å tvångsuppfostran har strukits. Ej heller har från nuvarande lag medtagits regeln om registrering av dödsstraff. Sådant straff, som hos oss kan förekomma endast i vissa fall då riket är i krig, synes icke behöva registreras i kriminalregistret. Behov av registrering inträder endast om dödsstraff av nåd ändras till tidsbestämt frihetsstraff eller annan påföljd, som skall antecknas i registret. I sådant fall torde nådebeslutet i registerhänseende få anses innefatta ådömande av den nya påföljden; någon särskild bestämmelse om registrering erfordras därför icke i dessa fall. Det är att märka, att denna paragraf är tillämplig ej blott å domar eller beslut, som meddelas i första instans, utan även å överrätts avgöranden. Särskilda regler om hur det skall förfaras, då avgörandet i underinstansen givit anledning till registrering men överrätts avgörande ej är av beskaffenhet att skola registreras enligt förevarande paragraf, ges i 7 §.

Föreskriften att endast omedelbart för brott ådömt fängelse eller straff-

arbete skall registreras innebär, att beslut om ovillkorligt förvandlingsstraff för böter liksom för närvarande ej föranleder registrering. Villkorliga domar registreras däremot undantagslöst, alltså även då de avser förvandlingsstraff. Ådömes påföljd för brott i samband med beslut om förverkande av villkorlig dom, skall påföljden givetvis registreras, om den är av sådan art som avses i förevarande paragraf. Även för flera brott gemensamt straff, som bestämts i den i 4 kap. 4 § strafflagen föreskrivna ordningen, skall antecknas i registret.

I andra stycket av paragrafen, vilket närmast motsvarar 2 § 1 mom. i straffregisterlagen, har angivits de grundläggande data, som registreringen skall avse. Lagtexten anger icke de myndigheter, som har att lämna meddelanden om domar, beslut, åtgärder och dylikt till registreringsmyndigheten. Ej heller lämnas närmare föreskrifter om vad dessa meddelanden skall innehålla. Bestämmelser i angivna hänseenden har ansetts höra hemma i de föreskrifter angående lagens tillämpning, som kommer att meddelas i administrativ väg.

3—5 §§.

Bestämmelser, motsvarande de i förslagets 3—5 §§ upptagna, återfinnes i gällande lags 2, 4 och 5 §§.

I den föreslagna 3 § föreskrives, att anteckningar skall göras om vissa till det ordinära förfarandet hörande beslut angående förändringar av redan ådömda påföljder. Reglerna angående vad som skall antecknas i fråga om verkställighet av påföljder har samlats i 4 §. I 5 § har slutligen givits föreskrifter om anteckning av sådana beslut om förändring av ådömd påföljd, som meddelas på extraordinär väg.

Hovrätten för Nedre Norrland har påpekat, att registrering varken enligt nuvarande lag om straffregister eller enligt utredningens förslag skall ske, då någon intages i anstalt för att börja avtjäna ådömt frihetsstraff. Hovrätten finner med hänsyn till innehållet i bl. a. 4 kap. 3 § strafflagen och 13 § lagen om villkorlig frigivning detta vara en brist och hemställer om komplettering av lagförslaget.

Departementschefen

De i förslagets 3 § intagna föreskrifterna innefattar ej några väsentliga sakliga ändringar i förhållande till vad som gäller för närvarande. Då villkorligt anstånd med straffs ådömande förklarats förverkat, skall dock uppgift om påföljd, som ådömes i samband därmed, registreras endast i den mån så följer av föreskrifterna i 2 §.

Såsom hovrätten för Nedre Norrland påpekat är vid tidsbestämt frihetsstraff tidpunkten för verkställighetens början av betydelse i olika hänseenden. Detsamma gäller verkställighet av ungdomsfängelse samt av förvaring eller internering men däremot icke verkställighet av tvångsarbete. Det måste anses önskvärt, att kriminalregistret kan lämna fullständiga upplysningar rörande de tider, då i registret antecknade brottspåföljder bli-

vit verkställda. Sålunda bör tidpunkten för verkställighetens början vid de frihetsberövande påföljderna antecknas liksom också, som för närvarande, tidpunkten för villkorlig frigivning eller utskrivning från anstalt. Med in- tagning i anstalt avses också återintagning och återhämtande.

Verkställighetsanteckningar i den omfattning som nu förordats medför en viss ökning av registrets arbetsbelastning. Då det allmänna kriminalreg- istret föreslås vara förlagt till fångvårdsstyrelsen, bör dock någon förenk- ling kunna vinnas genom viss samordning med registreringen i fångvårdens centralregister, som självfallet måste innehålla fullständiga uppgifter om verkställighet av frihetsberövande påföljder.

Redan nu gäller, att förändring genom nådebeslut av registrerad påföljd skall antecknas. Att också beslut om resning bör registreras har tidigare framhållits. Om den registrerade efter resning frikännes eller dömes till an- nan påföljd än som avses i 2 §, skall enligt 7 § 3 uppgiften om den tidigare beslutade påföljden utgå ur registret. Dömes han till påföljd som avses i 2 §, sker registrering enligt nämnda paragraf.

6 §.

Tillämpningen av den föreslagna lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. kräver såsom tidigare nämnts ett tämligen omfattande samarbete mellan de nordis- ka länderna i fråga om brottsregistrering och utlämnande av registerupp- gifter. Ett liknande samarbete kommer att etableras mellan de till den euro- peiska rättshjälpskonventionen anslutna staterna.

Lagstöd för registrering i det svenska kriminalregistret av uppgifter, som hänför sig till detta internationella registrerings-samarbete, föreslås givet i förevarande paragraf. En lösning av de med straffverkställighetssamarbetet förknippade brottsregistreringsproblemen har sökts efter den linjen, att i vårt allmänna kriminalregister skall finnas såvitt möjligt fullständiga re- gisteranteckningar dels beträffande svenska medborgare, dels om domar och beslut, som antingen meddelats i Sverige eller gjorts till föremål för verkställighet här i landet. En genomgående förutsättning för registrering av utländska åtgärder är dock, att registreringen överensstämmer med de principer, som ligger till grund för reglerna i 2—5 §§ om registrerings omfattning.

Likartade lösningar har, såvitt gäller det nordiska samarbetet, valts av övriga i detta samarbete deltagande länder. De nationella bestämmelserna är avsedda att gripa in i varandra på sådant sätt, att de tillsammans tagna reglerar hela den för verkställighetssamarbetet nödvändiga brottsregistre- ringen. Reglerna angående denna »nordiska» registrerings omfattning får kompletteras med regler angående kontinuerligt utbyte av registerdata och angående internordisk rekvisitionsrätt för de i samarbetet deltagande myndigheterna. Lagstöd i sistnämnda hänseende föreslås givet i 12 §, där även motsvarande samarbete med utomnordiska länder regleras.

Reglerna i 6 § första stycket tar ej enbart sikte på det nordiska registre-

ringssamarbetet. Styckets första punkt medför, att i det svenska kriminalregistret sker viss parallellregistrering av uppgifter, som primärt intagits i annat lands register. För de nordiska ländernas del har dylik dubbelregistrering ansetts önskvärd i två huvudtyper av fall. Dels skall kriminalregistret i det nordiska land, där vederbörande är medborgare, ge en samlad bild av vederbörandes kriminalitet, dels skall alla anteckningar beträffande samma dom eller beslut återfinnas i kriminalregistret i det land, där domen eller beslutet meddelats. Med svenska medborgare har i förevarande hänseende likställts personer, som har hemvist här i riket men icke är svenska medborgare. Denna princip, som avses genomförd också i de övriga nordiska länderna, kan i undantagsfall leda till registrering på tre ställen: om t. ex. en dansk medborgare, som har hemvist i Sverige, av norsk domstol dömes till påföljd av viss beskaffenhet, sker registrering i de danska, svenska och norska registren. Vid bedömande av frågan, huruvida en person skall anses ha hemvist här i riket, bör ej formella kriterier såsom mantals- och kyrkoskrivning enbart vara avgörande; hänsyn måste tagas till samtliga kända omständigheter kring vederbörandes vistelse här i landet. Denna bedömning lärer få ankomma på den myndighet, som lämnar uppgift till kriminalregistret. Registreringsmyndigheten kan nämligen ej förutsättas ha praktisk möjlighet att genomgå det material, på vilket bedömningen skall grundas.

De för olika länder skilda reglerna om vad som skall registreras medför, att parallelliteten mellan olika registers anteckningar rörande samma person ej kan bli total. Ingår till det svenska registret meddelande om att svensk medborgare registrerats i annat land av den anledningen att han t. ex. dömts till böter för misshandelsbrott eller erhållit åtalseftergift, skall detta meddelande ej föranleda registrering här. Någon sortering av uppgifterna avses ej bli gjord av den primärt registrerande myndigheten i det i samarbetet deltagande länderna, utan alla uppgifter rörande svenska medborgare eller utlänningar med hemvist här förutsättes bli vidarebefordrade till fångvårdsstyrelsen såsom registreringsmyndighet. Sedan ankommer det på styrelsen att avgöra, vad som skall anses motsvara de i 2—5 §§ angivna åtgärderna och följaktligen registreras. För Sveriges del sker motsvarande uppgiftslämnande med stöd av 12 § andra stycket.

Enligt 6 § andra stycket skall beslut om överflyttning från Sverige till annat nordiskt land av verkställighet av straffarbete eller fängelse, övervakning av villkorligt dömd eller tillsyn över villkorligt frigiven antecknas i det svenska kriminalregistret. Eftersom beslut om överflyttning alltid meddelas av myndighet i den mottagande staten, blir det här fråga om registrering av utländska myndigheters beslut.

Paragrafens tredje stycke gäller överflyttningar i motsatt riktning, nämligen från annat nordiskt land till Sverige. Vad som skall antecknas är ej blott det av svensk myndighet meddelade beslutet om överflyttning utan också det andra landets dom eller beslut, som ligger till grund för straffverkställigheten, övervakningen eller tillsynen. På grund av att reglerna

om vad som skall registreras ej har samma innehåll i alla nordiska länder är det ej möjligt att generellt föreskriva, att domslandets anteckningar skall överföras till det svenska kriminalregistret. Den erforderliga avgränsningen har liksom i första stycket — som ju äger tillämpning också på hit meddelade uppgifter från andra länder än de nordiska — gjorts genom en hänvisning till 2—5 §§. En direkt tillämpning av dessa paragrafer är givetvis omöjlig redan av den anledningen, att reaktionssystemen är olika utformade i de nordiska länderna. Någon detaljreglering av frågan, vilka utländska avgöranden och åtgärder som skall anses motsvara de i 2—5 §§ avsedda, har ej ansetts påkallad; prövningen får i det särskilda fallet ankomma på registreringsmyndigheten.

7 §.

Bestämmelserna om när uppgift skall utgå ur registret motsvarar i gällande lags 7 § intagna bestämmelser om när straffuppgift skall avskiljas ur registret.

Ett systematiskt utsorterande av registerakter vid dödsfall skulle kräva en i förhållande till det utrymme, som skulle vinnas, alltför omfattande och dyrbar apparat. Liksom nu torde därför utsortering i anledning av dödsfall endast komma att ske, då registreringsmyndigheten av inkommande handlingar erfar, att registrerad person avlidit.

Utgår viss uppgift ur registret, skall givetvis också de anteckningar som hänför sig till uppgiften utgå.

8 och 9 §§.

Rätten för svenska myndigheter och för enskilda personer att erhålla registerutdrag regleras i gällande straffregisterlags 8 §, vars 1 och 2 mom. motsvaras av 8 och 9 §§ i förslaget, medan bestämmelserna i 3 mom. om utdrag för statistiska ändamål i förslaget placerats i 11 §.

I den i första stycket av den föreslagna 8 § upptagna förteckningen över de inländska myndigheter, som är berättigade att utan särskild prövning erhålla registerutdrag, har Konungens befallningshavande strukits, varjämte »myndighet, som enligt lag äger förordna om häktning» ersatts med »myndighet, som äger besluta om frihetsberövande åtgärd enligt lagarna om utlämning för brott, utlänningslagen eller lagen angående lösdrivares behandling, med anledning av ärende vari uppkommit fråga om sådan åtgärd». Enligt lagarna den 6 december 1957 om utlämning för brott och den 5 juni 1959 om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge kan beslut om frihetsberövande fattas — förutom av domstolar och åklagarmyndigheter — av bl. a. polismyndigheter, vilka alltså i sådana fall har rekvisitionsrätt. Utlänningslagen den 30 april 1954 ger Kungl. Maj:t, den centrala utlänningsmyndigheten (statens utlänningskommission), länsstyrelser och polismyndigheter möjlighet att besluta om frihetsberövande. Samma befogenhet tillkommer enligt lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling länsstyrelser och vissa poliskammare. Enskild polis-

man är icke att anse som myndighet och har därför ej rekvisitionsrätt, även om han enligt nu nämnda lagar kan anhålla eller gripa.

Åt andra myndigheter än dem, som har generell rätt att erhålla utdrag, kan Kungl. Maj:t enligt andra stycket i 8 § ge rekvisitionsrätt ej blott såsom för närvarande i särskilda fall utan även för vissa slag av ärenden. Frågan om rätt för bl. a. länsstyrelser och socialvårdsorgan att erhålla utdrag ur kriminalregistret får upptagas till behandling i denna ordning.

I förslagets 9 § regleras enskilds rätt att erhålla utdrag. Nuvarande uppdelning i fullständiga och begränsade utdrag till enskilda föreslås bli slopad. Be-träffande innehållet i utdrag till enskilda personer har i 10 § andra och fjärde styckena upptagits särskilda regler. Fångvårdsstyrelsen avses er-hålla bemyndigande att meddela utdrag för de ändamål, som godtages en-ligt nuvarande praxis, nämligen främst för att företes inför utländsk myn-dighet i samband med ansökan om uppehålls-, arbets- eller bosättningstill-stånd utrikes. En utvidgning av bemyndigandet till att omfatta också ut-drag för att användas som vandelsintyg i anställnings- och tillståndsären-den hos svenska myndigheter och enskilda får övervägas, då ställning tages till frågan om de polisiära vandelsintygen.

Hur enskilds behov av utdrag ur registret skall styrkas, har ej angivits i lagen; vid bedömningen härav måste dock tillses, att icke kraven på ut-redning om behovet sättes så lågt, att utomstående kan förmå enskilda per-soner att rekvirera utdrag för andra ändamål än de av Kungl. Maj:t god-tagna. Det synes vara lämpligt, att utdrag till enskild förses med uppgift om det ändamål, för vilket utdraget är avsett.

10 §.

Den principiellt och praktiskt viktigaste nyheten i det här framlagda lag-förslaget — nämligen att registeranteckningar efter viss tid skall kunna ute-lämnas vid utfärdande av utdrag ur registret — har inskrivits i denna pa-ragraf. Utöver vad som anförts i samband med den allmänna motiveringen torde här följande påpekanden få göras.

När rehabiliteringstiden skall räknas från domen, är dagen för domens meddelande och ej dagen för lagkraftvinnandet utgångspunkt för tidsbe-räkningen. Har genom nåd beslutats om villkorlig dom, får ifrågavarande tid uppenbarligen räknas från dagen för nådebeslutet.

Om anteckning rörande påföljd ej skall medtagas i registerutdrag, skall också de anteckningar enligt 3 och 4 §§ om påföljdsförändring, verkställig-het m. m., som direkt anknyter till den ursprungliga anteckningen, uteslu-tas. Såsom nämnts i det föregående skall dock i utdrag till domstolar och åklagare alltid medtagas anteckning om sinnesundersökning. Därvid måste givetvis av utdraget framgå, i vilket mål sinnesundersökningen verkställts.

I paragrafens tredje stycke föreskrives hur man skall förfara, när be-träffande samma person förekommer mer än en anteckning av det slag, som i och för sig omfattas av rehabiliteringsreglerna. Den skillnad i rehabilite-ringstidernas längd, som beror på om utdraget skall lämnas till myndighet

eller enskild, kan leda till att beträffande en serie domsanteckningar rehabilitering inträder successivt i förhållande till enskilda, medan samtliga domsanteckningar skall medtagas i utdrag till myndighet.

Eftersom uppgifter om meddelade domar och beslut icke genast kan komma kriminalregistret till handa, kan undantagsvis inträffa, att uppgift utelämnas i ett omedelbart efter rehabiliteringstidens utgång utfärdat utdrag, trots att ny dom av beskaffenhet att medföra förlängning av tiden kort dessförinnan meddelats men icke blivit känd för registreringsmyndigheten. Det torde emellertid knappast vara erforderligt att för att undvika dylika konsekvenser meddela särskilda bestämmelser i fråga om dessa med säkerhet sällsynta fall.

Regeln i paragrafens sista stycke tar sikte på de anteckningar, som gjorts beträffande i utlandet ådömda påföljder. Här måste med nödvändighet lämnas visst utrymme för en skönsmässig bedömning vid utfärdande av utdrag. Vid tvekan, huruvida en anteckning om utländskt avgörande skall medtagas eller ej, torde med hänsyn till intresset av att registreringen blir effektiv anteckning hellre böra medtagas än uteslutas.

11 §.

Det system, som för närvarande med stöd av 8 § 3 mom. straffregisterlagen tillämpas beträffande registerutdrag till den officiella statistiken, avses skola bibehållas. Kopior av de till registreringsmyndigheten insända uppgifterna om domar och beslut tillställs statistiska centralbyrån, sedan den registrerades namn borttagits.

Såvitt känt är har de registeruppgifter, som avskilts från straffregistret, hittills icke efterfrågats såsom material för kriminologisk eller annan vetenskaplig forskning. Detta kan dock ha berott på att avskiljning ej skett systematiskt och på att materialet förvarats på ett svårhanterligt sätt. Ett tekniskt förbättrat registreringsväsende och en intensifierad forskning kan leda till att också uppgifter, som utgått ur registret, får betydelse som forskningsmaterial. Det har därför ansetts påkallat att öppna möjlighet för forskningen att erhålla tillgång till sådana uppgifter. Enligt det nu framlagda förslaget till ändring i sekretesslagen skall de omfattas av samma sekretesskydd som kriminalregistret i övrigt. Avfattningen av förevarande paragraf medger, att även anteckningar, som enligt 10 § ej skall medtagas i registerutdrag, kan göras tillgängliga för forskningsändamål.

12 §.

Paragrafen reglerar lämnande av utdrag till utländska myndigheter. Gällande bestämmelser återfinnes i 9 § straffregisterlagen.

I 6 § första stycket har föreslagits regler om anteckning i vårt kriminalregister av uppgifter, som beträffande svenska medborgare och andra personer med hemvist här i riket lämnats från utländska myndigheter. Möjlighet att på motsvarande sätt överföra här antecknade uppgifter till kriminalregistret i annat land, där den registrerade är medborgare eller har hem-

vist, föreslås införd genom 12 § första stycket. Beträffande uttrycket hemvist hänvisas till vad som därom anförts vid 6 §.

Regeln i första stycket av förevarande paragraf har tillämpning såväl beträffande det nordiska registreringsarbetet som beträffande den utväxling av registeruppgifter, som på grund av den europeiska rättshjälpskonventionen eller eljest sker med utomnordiska länder. Såsom förutsättning för att upplysningar skall lämnas till utländska myndigheter torde regelmässigt böra krävas, att ömsesidiga åtaganden om uppgiftslämnande gjorts. Vid utlämnande av uppgifter måste beaktas, att de registrerades intresse av sekretesskydd icke äventyras. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om i vilka fall och på vilket sätt uppgifter skall lämnas.

Det nordiska straffverkställighetssamarbetet kräver, såsom tidigare berörts, ett närmare samarbete också på brottsregistreringens område. I första hand är det nödvändigt, att registerutdrag kan översändas beträffande de personer, som beröres av beslut om överflyttning av straffverkställighet, övervakning eller tillsyn. Detta gäller både då överflyttning sker från Sverige till annat nordiskt land och då den sker i motsatt riktning. Men också då i ett nordiskt land meddelad villkorlig dom eller där villkorligt medgiven frihet förverkas i ett annat i samarbetet deltagande land, bör registrering ske såväl i det land, där förverkandet beslutas, som i domslandet. I många fall kan uppgifter av detta slag lämnas med stöd av stadgandets första stycke. Lagstöd för det registreringssamarbete, som härutöver erfordras, föreslås givet i paragrafens andra stycke.

Beträffande lämnande av andra registerupplysningar än de nu behandlade har i tredje stycket prövningsrätten principiellt förbehållits Kungl. Maj:t, dock med möjlighet att såvitt gäller registerutdrag till domstolar och åklagarmyndigheter delegera prövningsrätten till fångvårdsstyrelsen. Sådan delegation har med stöd av straffregisterlagen hittills skett beträffande utdrag för utredning i brottmål till domstolar och åklagare i övriga nordiska länder.

13 §.

Den nu gällande kungörelsen den 26 november 1914 om uppgifter till straffregistret och om registrets förande torde i samband med lagens ikraftträdande få ersättas med en ny kungörelse med erforderliga tillämpningsföreskrifter.

Övergångsbestämmelserna

Såsom inledningsvis anförts torde den föreslagna lagen böra träda i kraft samtidigt med att det nordiska samarbetet i fråga om straffverkställighet m. m. tager sin början. Detta beräknas ske den 1 juli 1963.

Den omläggning av straffregistrets tekniska anordnande, som jag berört i det föregående, avses skola ske på sådant sätt, att det befintliga registermaterialet skall utan ytterligare bearbetning kunna ingå i ett kri-

minalregister sådant som det nu föreslagna. Ikraftträdandet av de nya bestämmelserna skall icke medföra skyldighet att komplettera de från straffregistret överförda uppgifterna med anteckning av omständigheter, som ej tidigare skolat antecknas, t. ex. dag för verkställighetens början, om icke denna omständighet inträffar efter den nya lagens ikraftträdande. Eftersom domar å tvångsuppfostran ej längre skall vara registrerade, bör i straffregistret förekommande uppgifter om sådana domar anses utgå ur registermaterialet, när den nya lagen träder i kraft.

V. Departementschefens hemställan

I enlighet med vad i det föregående anförts föreligger inom justitiedepartementet upprättade förslag till

- 1) *lag om allmänt kriminalregister; samt*
- 2) *lag angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkingar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget till lag om allmänt kriminalregister måtte för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:ts Konungen.

Ur protokollet:

Margit Hirén

Förslag
till
Lag
om allmänt kriminalregister

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Hos fängvårdsstyrelsen skall finnas ett allmänt kriminalregister innehållande uppgifter, som sägs i denna lag.

2 §.

Registret skall innehålla uppgifter angående dem som av domstol eller annan myndighet i riket

1. blivit omedelbart för brott dömda till fängelse eller straffarbete eller dömts till ungdomsfängelse eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt;

2. erhållit villkorlig dom;

3. blivit dömda med tillämpning av 12, 20, 21, 22 eller 23 kap. strafflagen till dagsböter ej under sextio eller med tillämpning av 5 kap. 2 § strafflagen till böter för brott, varå enligt lag kan följa straffarbete, eller med tillämpning av 6 § samma kapitel till böter;

4. med tillämpning av 5 kap. 5 § strafflagen förklarats ej kunna fällas till ansvar för gärning, om vilken de blivit övertygade; eller

5. blivit dömda till tvångsarbete.

I registret skall antecknas den registrerades namn och vad i övrigt må erfordras till hans betecknande, brottet eller, då tvångsarbete ådömts, anledningen därtill, verkställd personutredning samt domen eller beslutet. Är fråga om villkorlig dom å förvandlingsstraff för böter, skall jämväl bötesbeslutet antecknas.

3 §.

I registret skall anteckning ske

1. om prövotiden förlänges för den som erhållit villkorlig dom eller villkorligt frigivits från anstalt;

2. om anstånd enligt lagen om villkorlig dom eller villkorligt medgiven frihet förklarar förverkad;

3. om anstånd enligt lagen om villkorlig dom eller påföljd, som ådömts för visst brott, förklarar skola avse jämväl annat brott; samt

4. om ungdomsfängelse eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt förklarar skola träda i stället för annan påföljd.

4 §.

Registret skall innehålla anteckning om

1. intagning i och frigivning från anstalt av den som omedelbart för brott dömts till fängelse eller straffarbete;

2. intagning i och utskrivning från anstalt av den som dömts till ungdomsfängelse eller förvaring eller internering i säkerhetsanstalt;

3. upphörande av tillsynen över den som på prov utskrivits från förvaring eller internering i säkerhetsanstalt; samt

4. frigivning från tvångsarbetsanstalt.

Har någon, om vars frigivning eller utskrivning från annan anstalt än säkerhetsanstalt anteckning skall ske i registret, under vistelsen å anstalten av dess läkare befunnits lida av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, skall anteckning därom ske i registret.

5 §.

Anteckning i registret skall jämväl ske

1. om Konungen av nåd efterskänker eller ändrar straff eller annan påföljd, som skall antecknas i registret; samt

2. om resning beviljas i mål, vari dömts till sådan påföljd.

6 §.

I registret skall anteckning göras om uppgift, som enligt till fångvårdsstyrelsen inkommet meddelande intagits i allmänt danskt, finskt, isländskt eller norskt kriminalregister beträffande svensk medborgare eller den som har hemvist här i riket eller beträffande svensk dom eller svenskt beslut, såvitt uppgiftens innehåll motsvarar vad i 2—5 §§ här ovan avses. Detsamma skall gälla om uppgift, som enligt överenskommelse mellan Sverige och annan stat lämnas från den staten.

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av straffarbete eller fängelse, övervakning av villkorligt dömd eller tillsyn över villkorligt frigiven.

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. fattat beslut om verkställighet, övervakning, tillsyn eller förverkande, skall beslutet antecknas i registret. I fråga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

7 §.

Uppgift, som intagits i registret, skall utgå därur

1. om överrätt genom dom eller beslut, som vunnit laga kraft, frikänt den registrerade för den gärning som avsågs med åtalet eller ock dömt honom allenast till påföljd, som icke skall antecknas i registret;

2. om överrätt genom dom eller beslut, som vunnit laga kraft, befriat den registrerade från tvångsarbete;

3. om den registrerade efter resning i målet frikänts eller dömts till annan påföljd än som avses i 2 §;

4. när den registrerade avlidit; samt

5. när åttio år förflutit från den registrerades uppgivna födelseår.

8 §.

Utdrag av registret skall meddelas, när framställning därom göres

1. av domstol eller allmän åklagare;

2. av justitiekanslern, riksdagens justitieombudsman eller militieombudsman, interneringsnämnden eller statens kriminaltekniska anstalt; eller

3. av myndighet, som äger besluta om frihetsberövande åtgärd enligt la-

garna om utlämning för brott, utlämningslagen eller lagen angående lösdrivares behandling, med anledning av ärende vari fråga uppkommit om sådan åtgärd.

Till annan myndighet och i annat fall än i första stycket sägs skall utdrag av registret lämnas, om Konungen för visst slag av ärenden eller för särskilt fall lämnat tillstånd därtill.

9 §.

Till enskild må utdrag av registret lämnas

1. om Konungen medgivit, att utdrag av registret må utlämnas för visst ändamål och den enskilde styrker att utdraget avses för sådant ändamål; eller

2. om i annat fall, där enskild styrkt, att hans rätt är beroende av upplysning ur registret, Konungen givit tillstånd därtill.

10 §.

I registerutdrag skall, om ej annat följer av vad nedan stadgas, icke medtagas anteckning om

1. böter, villkorlig dom eller sådan straffriförklaring, som i 2 § 4 sägs, sedan tio år förflutit från domen; samt

2. fängelse eller straffarbete, i annat fall än som avses under 1, ungdomsfängelse, förvaring eller internering i säkerhetsanstalt eller tvångsarbete, sedan tio år förflutit från anstaltsvistelsens slut.

Meddelas utdrag jämlikt 9 § skall, såvitt avser anteckning om böter, villkorlig dom, fängelse eller straffarbete i högst ett år eller ungdomsfängelse, i stället för den i första stycket angivna tiden gälla en tid av fem år.

Har enligt 2 § antecknats dom eller beslut, som meddelats före utgången av den tid som i fråga om annan anteckning beträffande samma person avses i första eller andra stycket, skola båda uppgifterna medtagas i registerutdrag, så länge någon av dem skall medtagas vid tillämpning av första eller andra stycket. Förekomma flera anteckningar skall vad nu sagts äga motsvarande tillämpning.

I utdrag enligt 9 § skall ej medtagas anteckning om påföljd, vilken ådömts endast för gärning som begåtts innan den person utdraget avser fyllt aderton år.

Skall med tillämpning av vad i denna paragraf stadgas i utdrag icke medtagas någon anteckning om påföljd, skola ej heller medtagas övriga anteckningar, som må förekomma i registret rörande den person utdraget avser. I utdrag till domstol eller åklagare skall dock alltid medtagas anteckning om verkställd sinnesundersökning.

Vad i denna paragraf stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande anteckning som gjorts med stöd av 6 §.

11 §.

Till den officiella statistiken skola meddelas erforderliga utdrag av registret. Upplysning må dock icke lämnas om namnen på dem utdragen avse.

För vetenskapligt ändamål må uppgifter och anteckningar, som tillförts registret, utlämnas i de fall och den ordning Konungen bestämmer.

12 §.

Till utländsk myndighet må enligt Konungens bestämmande redovisas anteckningar i registret rörande medborgare i den staten eller den som har hemvist där.

Har verkställighet av frihetsstraff, övervakning av villkorligt dömd eller

tillsyn över villkorligt frigiven överflyttats hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller härifrån till någon av nämnda stater, må, även i annat fall än i första stycket sägs, i den ordning Konungen bestämmer till myndighet i den stat från eller till vilken överflyttning skett redovisas anteckningar rörande den som avses med beslutet om överflyttning. Detsamma skall gälla i fråga om anteckning, som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

På framställning av utländsk myndighet må i annat fall än i första och andra styckena sägs utdrag av registret meddelas, såframt Konungen givit tillstånd därtill. Konungen äger bemyndiga fångvårdsstyrelsen att meddela sådant utdrag för utredning i brottmål, då det begäres av domstol eller åklagarmyndighet.

13 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpningen av denna lag, meddelar Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1963, då lagen den 17 oktober 1900 om straffregister (nr 82 s. 1) upphör att gälla.

De anteckningar, som vid den nya lagens ikraftträdande finnas i det hos fångvårdsstyrelsen förda straffregistret, skola överföras till det allmänna kriminalregistret, såvitt anteckningarna äro av beskaffenhet att böra enligt den nya lagen införas i registret.

Förslag

till

Lag**angående ändrad lydelse av 11 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249)
om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar**

Härigenom förordnas, att 11 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

11 §.

Uppgifter och anteckningar som tillhöra det i riket inrättade straffregistret må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än i lagen om straffregister sägs.

Uppgifter och anteckningar som tillförts det allmänna kriminalregistret må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än i lagen om allmänt kriminalregister sägs.

Utslag eller — — — Konungen bestämmer.

Vad i — — — underlydande personal.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1963.

¹ Senaste lydelse se SFS 1939:620.

Utdrag av protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 1 februari 1963.

Närvarande:

justitieråden ROMANUS,
DIGMAN,
NORDSTRÖM,
regeringsrådet HOLMGREN.

Enligt lagrådet den 11 januari 1963 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 14 december 1962, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om allmänt kriminalregister*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Örjan Wetterberg.

Förslaget föranledde följande uttalanden av *lagrådet*.

Förslaget i allmänhet

Remissprotokollet innefattar ståndpunktstagande i betydelsefulla hänseenden till vad som för framtiden bör införas i det allmänna kriminalregistret. Särskilt ha behandlats frågorna om registrering av bötesdomar, beslut om åtalseftergift samt domar om överlämnande till samhällsvård.

Beträffande bötesdomar avses med det framlagda lagförslaget ej någon ändring av den nuvarande registreringen. Departementschefen har emellertid i remissprotokollet uttalat den meningen att, när brottsbalken med ändrade återfallsregler träder i kraft, bötesdomar ej längre böra upptagas i registret. Lagrådet har intet att erinra mot detta uttalande.

Frågan huruvida beslut om åtalseftergift — främst sådana enligt 1944 års lag om eftergift av åtal mot vissa underåriga — skola antecknas i det allmänna kriminalregistret är mera svårbedömd. Departementschefen har intagit den ståndpunkten att dessa beslut, i likhet med vad som för närvarande gäller beträffande det allmänna straffregistret, ej skola registreras i det allmänna kriminalregistret. Lagrådet vill understryka att — såsom också departementschefen framhållit — åklagare och domstolar uppenbarligen böra ha möjlighet att erhålla upplysning om beslutade åtalseftergifter. Mot en registrering därav i det allmänna kriminalregistret skulle enligt lagrådets mening icke kunna åberopas några principiella skäl. Om emellertid det nyss angivna behovet i praktiken kan tillgodoses på annat sätt, bör någon invändning ej kunna riktas mot att så sker. Departementschefen synes

utgå från att åklagare i praktiken ha tillräckliga möjligheter att genom polis- och barnavårdsregister få riktiga och fullständiga uppgifter rörande beslut om åtalseftergift. Under denna förutsättning vill lagrådet ej göra någon erinran mot det ställningstagande i fråga om åtalseftergifterna som inbefattas i remissförslaget. Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning beträffande domar om överlämnande till samhällsvård.

Frånsett utslutandet av bötesdomar ur registret ha de ändringar beträffande registreringsreglerna, som brottsbalkens genomförande kommer att medföra, icke närmare behandlats i remissprotokollet. Hithörande spörsmål avses skola övervägas vid utarbetandet av följdändringar till brottsbalken. Det har likväl av vissa skäl — främst hänsynen till det nordiska samarbetet beträffande verkställighet av straff, i vilket avseende det remitterade lagförslaget förutsätter att det för riksdagen genom propositionen nr 203/1962 framlagda lagförslaget genomföres — ansetts lämpligt att redan innan brottsbalken träder i kraft erhålla en ny lag om allmänt kriminalregister. Det förhållandet, att den nya lagen förutsättes skola inom kort tid ändras på väsentliga punkter, kan ej undgå att påverka bedömningen av lagförslaget.

Till en början kan sålunda ifrågasättas om vissa bestämmelser, som från den nuvarande lagen överförts till den föreslagna, kunna anses behövliga. Detta gäller bestämmelsen i förslagets 2 § andra stycket sista punkten om anteckning av bötesbeslut, när villkorlig dom avser förvandlingsstraff för böter, och föreskrifterna i 4 § andra stycket om anteckning i vissa fall rörande sinnessjukdom o. d. Vid den kommande revisionen av den nya lagen torde frågan om utslutning av dessa bestämmelser böra upptagas till behandling.

Vad beträffar lagtexten synes man också kunna i avbidan på den kommande revisionen bibehålla de i den nu gällande lagen förekommande formuleringarna på punkter, där ej ändring i sak åsyftas. Sålunda synes i 2 § första stycket under 1 och i 4 § första stycket under 1 kunna användas uttrycket »dömts till fängelse eller straffarbete» utan att bestämningen »omedelbart för brott» tillfogas. Nämnda bestämning förekommer ej i gällande lag, trots att denna ej omfattar ovillkorligt förvandlingsstraff, och vad i remissprotokollet anföres beträffande nådebeslut rörande dödsdömd och tillämpning av 4 kap. 4 § strafflagen torde vara mindre väl förenligt med uttrycket »omedelbart för brott».

Av skäl som nyss angivits torde vidare de i 4 § första stycket under 2 och 3 upptagna bestämmelserna, vilka överensstämmer med vad som föreskrives i gällande lag, kunna godtagas, ehuru den skillnad som där göres mellan å ena sidan ungdomsfängelse och å andra sidan förvaring eller internering i säkerhetsanstalt knappast synes tillräckligt motiverad.

I vissa fall ådömas flera påföljder samtidigt, såsom avsättning eller suspension jämte frihetsstraff eller böter jämte villkorligt frihetsstraff. Enligt vad för lagrådet upplysts antecknas för närvarande i dylika fall båda påföljderna. Emellertid må i vad gäller böter jämte villkorlig dom hänvisas till ett uttalande vid 1959 års ändringar i lagen om villkorlig dom, se prop.

146/1959 s. 20 (NJA II 1959 s. 63). Hithörande frågor kunna lämpligen upptagas till bedömande vid den kommande revisionen av den nya lagen, och i avbidan därå torde nuvarande praxis kunna fortgå.

På åtskilliga ställen i lagförslaget talas om att någon blivit »dömd till påföljd», som skall antecknas i registret, eller användes liknande uttrycks sätt; se 3 § under 3, 5 § under 2, 7 § under 1 och 3 samt 10 § fjärde stycket. Dessa uttryck kunna icke anses omfatta straffriförklaring enligt 2 § första stycket under 4. Detta bör uppmärksammas vid tillämpningen av det i 10 § fjärde stycket upptagna stadgandet; beträffande övriga nyss nämnda lagrum torde spørsmålet sakna praktisk betydelse.

I fråga om de särskilda bestämmelserna i förslaget vill lagrådet utöver vad som framgår av det nu sagda uttala följande.

4 §.

Beträffande anteckning — enligt första stycket under 1 — om villkorlig frigivning synes liksom för närvarande böra stadgas, att den återstående strafftidens längd skall angivas.

10 §.

I den allmänna motiveringen uttalar departementschefen, att han anser angeläget att reglerna om det allmänna kriminalregistret gives sådant innehåll, att registret vid sidan om sin huvudfunktion också kan läggas till grund för officiella vandelsintyg, i den mån sådana kunna finnas erforderliga. Enligt lagrådets mening kan det emellertid ifrågasättas, om registerutdrag som på enskilds begäran utfärdas enligt de i denna paragraf föreslagna bestämmelserna som regel skulle vara ägnade att tjäna som vandelsintyg. Särskilt betänklig förefaller i detta hänseende föreskriften i fjärde stycket, att i dylikt utdrag ej skall medtagas anteckning om påföljd, vilken ådömts endast för gärning som någon begått innan han fyllt aderton år. Denna regel skulle exempelvis medföra, att den som efter fyllda aderton år för sådan gärning dömts till ungdomsfängelse skulle kunna få »blankt» utdrag t. o. m. om han fortfarande är intagen i ungdomsanstalt eller är allenast villkorligt utskrivnen. Detsamma skulle gälla den som för sådan gärning dömts till ett längre frihetsstraff, vilket ännu ej till fullo verkställts, eller fått villkorlig dom, för vilken prövotiden ej gått till ända.

Enligt lagrådets mening skulle det vara bäst, om vandelsintyg på grundval av det allmänna kriminalregistret över huvud icke utfärdades. Under alla förhållanden bör understrykas, att ett officiellt vandelsintyg icke får avfattas på sådant sätt, att det kan vilseleda den som saknar närmare kännedom om föreskrifterna angående sådana intygs innehåll; i detta sammanhang må erinras om att dylika intyg ofta äro avsedda att företes inför utländsk myndighet. Om de föreslagna bestämmelserna bibehållas, böra därför enligt lagrådets mening de begränsningar, som gälla angående ifrågavarande utdrag, uttryckligen angivas på utdragsblanketten.

Vad angår utformningen av paragrafen skulle enligt lagrådets mening

de föreslagna bestämmelserna vinna i tydlighet om de uppdelas på två paragrafer, av vilka den första (10 §) upptar föreskrifter om utdrag enligt 8 § och den andra (11 §) anger vilka avvikelser därifrån som skola gälla beträffande utdrag enligt 9 §. Vid bifall härtill måste 11—13 §§ i det remitterade förslaget omnumreras.

11 §.

Med det i förevarande lagrum givna stadgandet, enligt vilket vid utdragslämnande till den officiella statistiken upplysning icke må givas om namnen på de med utdragen avsedda, åsyftas att tillgodose naturliga sekretessönskemål. Även om namn icke upptages i utdraget, torde emellertid vederbörandes identitet tämligen lätt kunna utrönas av den som hos statistiska centralbyrån genomgår inkomna utdrag; i dessa medtagas nämligen de registrerades födelsetid och födelsenummer.

Enligt 16 § av 1937 års lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar gäller som huvudregel förbud att utlämna för statlig statistik lämnade uppgifter och myndighets bearbetningar därav, såframt de avse namngivna enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter. Lagrådet vill med hänvisning till det anförda föreslå en jämkning av det berörda stadgandet i så måtto att det angives omfatta uppgifter och bearbetningar som avse enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter vilka äro angivna med namn eller annan identitetsbeteckning.

Ur protokollet:

Birgitta Liljefors

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1963.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, lagrådets den 1 februari 1963 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 14 december 1962 remitterade förslaget till *lag om allmänt kriminalregister*.

Efter redogörelse för lagrådets utlåtande anför föredraganden följande.

Uttrycket »omedelbart för brott» har i det remitterade förslagens 2 och 4 §§ använts för att tydligt angiva, att stadgandena ej avser ovillkorliga förvandlingsstraff. Eftersom uttrycket såsom lagrådet anmärkt mindre väl täcker vissa därmed avsedda fall och eftersom den i gällande lag förekommande kortare formuleringen icke torde ha givit anledning till tvekan om innebörden, synes uttrycket på sätt lagrådet förordad kunna utgå ur den föreslagna texten.

Jag tillstyrker lagrådets förslag om uttryckligt stadgande i 4 § att vid anteckning om villkorlig frigivning den återstående strafftidens längd skall angivas. Den av lagrådet föreslagna uppdelningen av 10 § i det remitterade förslaget synes böra genomföras.

De begränsningar i uppgiftslämnandet som föreslagits i sistnämnda paragraf utgör enligt min mening icke hinder mot att medelsintyg utfärdas på grundval av det allmänna kriminalregistret. Frågan huruvida nämnda begränsningar i någon form bör anges på utdragsblanketter torde få övervägas vid utarbetandet av tillämpningsföreskrifterna till lagen.

Utöver vad som framgår av det anförda torde i förslaget till lag om allmänt kriminalregister få vidtagas vissa redaktionella jämkningar.

Det är uppenbarligen angeläget, att de med anteckning om födelsetid och födelsenummer försedda uppgifter till rättsstatistiken, vilka utgör kopior av uppgifter som lämnas till det allmänna kriminalregistret, icke är tillgängliga för utomstående. Om dessa statistikuppgifter — såsom torde bli fallet — förvaras ordnade efter födelsetid och födelsenummer, kommer nämligen samlingen av uppgifter efter hand att få ett innehåll motsvarande det allmänna kriminalregistrets. En jämkning av 16 § lagen om inskränkningar

i rätten att utbekomma allmänna handlingar torde därför vara nödvändig. Stadgandet synes böra avse uppgifter och bearbetningar, som avser enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter, vilka är angivna med namn eller annan identitetsbeteckning.

Föredraganden hemställer, att Kungl. Maj:t måtte jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga de i enlighet med det anförda utarbetade förslagen till lag om allmänt kriminalregister och lag om ändrad lydelse av 11 och 16 §§ lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Birgitta Liljefors